TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2016 m. vasario 4 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Priimtinumas — Dempingas — Kinijos ir Vietnamo kilmės tam tikros avalynės su batviršiais iš odos importas — Reglamento (EB) Nr. 1472/2006 ir Įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 1294/2009 galiojimas — PPO Antidempingo susitarimas — Reglamentas (EB) Nr. 384/96 — 2 straipsnio 7 dalis — Dempingo nustatymas — Importas iš ne rinkos ekonomikos šalies — Prašymai suteikti rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančios įmonės statusą — Terminas — 9 straipsnio 5 ir 6 dalys — Prašymai suteikti individualų režimą — 17 straipsnis — Įmonių atranka — 3 straipsnio 1, 5 ir 6 dalys, 4 straipsnio 1 dalis ir 5 straipsnio 4 dalis — Sąjungos pramonės bendradarbiavimas — 3 straipsnio 2 ir 7 dalys — Žalos nustatymas — Kiti žinomi veiksniai — Bendrijos muitinės kodeksas — 236 straipsnio 1 ir 2 dalys — Teisiškai neprivalomų muitų grąžinimas — Terminas — Ypatingos aplinkybės arba force majeure — Reglamento, kuriuo nustatytas antidempingo muitas, negaliojimas“

Sujungtose bylose C-659/13 ir C-34/14

dėl *First-tier Tribunal (Tax Chamber)* (Pirmosios instancijos teismas (mokesčių bylų skyrius), Jungtinė Karalystė) 2013 m. gruodžio 9 d. nutartimi ir *Finanzgericht München* (Miuncheno finansų teismas, Vokietija) 2013 m. spalio d. nutartimi, kurias Teisingumo Teismas gavo 2013 m. gruodžio 13 d. ir 2014 m. sausio 24 d., pagal SESV 267 straipsnį pateiktų prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose

C & J Clark International Ltd (C-659/13)

prieš

The Commissioners for Her Majesty’s Revenue & Customs

ir

Puma SE

prieš

Hauptzollamt Nürnberg (C-34/14)

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro trečiosios kolegijos pirmininkas L. Bay Larsen, einantis ketvirtosios kolegijos pirmininko pareigas, teisėjai J. Malenovský (pranešėjas), M. Safjan, A. Prechal ir K. Jürimäe,

generalinis advokatas Y. Bot,

posėdžio sekretorė L. Hewlett, vyriausioji administratorė,

* Proceso kalbos: vokiečių ir anglų.

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2015 m. liepos 8 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *C & J Clark International Ltd*, atstovaujamos advokatų A. Willems, S. De Knop, S. Mourabit ir J. Charles,

— *Puma SE*, atstovaujamos *Rechtsanwalt* K. von Brocke ir advokatų E. Vermulst, J. Sud ir S. Van Cutsem,

— Europos Sąjungos Tarybos, atstovaujamos S. Boelaert ir B. Driessen, padedamų solisitoriaus B. O'Connor ir advokato S. Gubel,

— Europos Komisijos, atstovaujamos L. Armati, L. Grønfeldt ir T. Maxian Rusche,

susipažinęs su 2015 m. rugsėjo 17 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti dėl 2006 m. spalio 5 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1472/2006, nustatančio galutinį antidempingo muitą ir laikinojo muito, nustatyto Kinijos Liaudies Respublikos ir Vietnamo kilmės tam tikros avalynės su batviršiais iš odos importui, galutinį surinkimą (OL 275, p. 1, toliau – galutinis reglamentas), ir 2009 m. gruodžio 22 d. Tarybos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 1294/2009, kuriuo pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 384/96 11 straipsnio 2 dalį atlikus priemonių galiojimo termino peržiūrą tam tikrai importuojamai Vietnamo ir Kinijos Liaudies Respublikos kilmės avalynei su batviršiais iš odos nustatomas galutinis antidempingo muitas, kurio taikymas išplėstas tam tikrai importuojamai iš Ypatingojo Administracinio Kinijos Regiono Makao siunčiamai avalynei su batviršiais iš odos, deklaruojamai kaip Ypatingojo Administracinio Kinijos Regiono Makao kilmės arba ne (OL L 352, p. 1, toliau – pratęsimo reglamentas, o kartu su galutiniu reglamentu – ginčijami reglamentai), galiojimo ir išaiškinimo, taip pat dėl 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą (OL L 302, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 2 sk., 4 t., p. 307, toliau – Muitinės kodeksas), 236 straipsnio išaiškinimo.

2 Šie prašymai buvo pateikti nagrinėjant du ginčus – *C & J Clark International Ltd* (toliau – *Clark*) ir *Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs* (Jungtinės Karalystės mokesčių ir muitų tarnyba) ginčą ir *Puma SE* (toliau – *Puma*) ir *Hauptzollamt Nürnberg* (Niurnbergo centrinė muitinė) ginčą dėl antidempingo muito, kurį *Clark* ir *Puma* sumokėjo pagal ginčijamus reglamentus už avalynės su batviršiais iš odos importą į Europos Sąjungą.

Teisinis pagrindas

Tarptautinė teisė

3 1994 m. gruodžio 22 d. Tarybos sprendimu 94/800/EB dėl daugiašalių derybų Urugvajaus raunde (1986–1994) priimtų susitarimų patvirtinimo Europos bendrijos vardu jos kompetencijai priklausančių klausimų atžvilgiu (OL L 336, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 21 t., p. 80) Europos Sąjungos Taryba patvirtino sutartį, įsteigiančią Pasaulio prekybos organizaciją (PPO), pasirašytą 1994 m. balandžio 15 d. Marakeše, taip pat susitarimus, esančius šios sutarties 1–3 prieduose

(toliau visi kartu – PPO susitarimai), tarp kurių yra Sutartis dėl 1994 m. Bendrojo susitarimo dėl muitų tarifų ir prekybos VI straipsnio įgyvendinimo (OL L 336, 1994, p. 103, 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 21 t., p. 189; toliau – PPO antidempingo sutartis).

4 PPO antidempingo sutarties 6.10 straipsnyje nustatyta:

„Dažniausiai institucijos kiekvienam žinomam tiriamosios prekės eksportuotojui ar gamintojui nustato individualų (atskirą) dempingo lygį (maržą). Tais atvejais, kai eksportuotojų, gamintojų, importuotojų ar tiriamosios prekės rūšių yra taip daug, ir nustatyti individualius (atskirus) dempingo lygius (maržas) netikslinga, institucijos tirdamos gali apsiriboti arba pagrįstu suinteresuotųjų šalių ar prekių skaičiumi, imdamos pavyzdžius, kuriuos atrinko statistinės atrankos būdu iš atrankos metu turimos informacijos, arba procentine išraiška didžiausiu eksportu iš atitinkamos šalies, kuris gali būti pagrįstai ištirtas.“

5 Šios sutarties 9.2 straipsnyje nustatyta:

„Kai dėl kokios nors prekės įvedamas antidempingo muitas, kiekvienu atveju jis yra kitokio dydžio ir renkamas nediskriminuojant tokios prekės importo iš visų šaltinių, iš kurių buvo įvežama prekė dempingo kaina ir kėlė žalą, išskyrus importą iš tų šaltinių, iš kurių buvo priimti įsipareigojimai dėl kainų pagal šios Sutarties sąlygas. Institucijos įvardija tiriamosios prekės tiekėją ar tiekėjus. Tačiau jeigu iš tos pačios šalies yra keli tiekėjai ir įvardyti visus juos netikslinga, institucijos gali įvardyti atitinkamą šalį tiekėją. Jeigu yra keli tiekėjai iš daugiau kaip vienos šalies, institucijos gali įvardyti arba visus tiekėjus, arba, jeigu tai netikslinga, visas šalis tiekėjas.“

Sąjungos teisė

Muitinės kodeksas

6 Muitinės kodekso 236 straipsnyje numatyta:

„1. Importo arba eksporto muitai grąžinami nustačius, kad tada, kai jie buvo sumokėti, tokių muitų suma nebuvo teisiškai privaloma sumokėti <…>.

<…>

2. Importo arba eksporto muitai grąžinami arba atsisakoma juos išieškoti, jeigu per trejus metus nuo skolininko informavimo apie tokių muitų sumą dienos atitinkamai muitinės įstaigai pateikiamas prašymas.

Šis laikotarpis pratęsiamas, jeigu suinteresuotas asmuo pateikia įrodymus, kad pateikti tokį prašymą per nustatytą laikotarpį jam sukliudė ypatingos aplinkybės arba *force majeure*.

<…>“

Reglamentas Nr. 384/96

7 Tuo metu, kai klostėsi pagrindinių bylų faktinės aplinkybės, antidempingo muitų nustatymas Sąjungoje buvo reglamentuojamas 1995 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 384/96 dėl apsaugos nuo importo dempingo kaina iš Europos bendrijos narėmis nesančių valstybių (OL L 56, 1996, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 10 t., p. 45), iš dalies pakeistu 2004 m. kovo 8 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 461/2004 (OL L 77, p. 12; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 10 t., p. 150) (toliau – Reglamentas Nr. 384/96).

8 Reglamento Nr. 384/96 1 straipsnio „Principai“ 1 ir 2 dalyse buvo nustatyta:

„1. Antidempingo muitas gali būti taikomas bet kuriam produktui dempingo kaina, kurį išleidus laisvai cirkuliuoti [Sąjungoje] būtų padaryta žala.

2. Produktu dempingo kaina yra laikomas produktas, jeigu jo eksporto į [Sąjungą] kaina yra mažesnė nei palyginamoji panašaus produkto kaina įprastomis prekybos sąlygomis eksportuojančioje valstybėje.“

9 Šio reglamento 2 straipsnio „Dempingo nustatymas“ 1–6 dalyse buvo numatytos produkto normaliosios vertės nustatymo bendrosios taisyklės. Šio straipsnio 1 dalyje visų pirma buvo nustatyta, kad pagal 2 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą ši vertė „paprastai yra nustatoma pagal kainas, kurias įprastomis prekybos sąlygomis moka arba turi mokėti nepriklausomi pirkėjai eksportuojančios valstybės vidaus rinkoje“.

10 Minėto reglamento 2 straipsnio 7 dalyje buvo nustatyta:

„a) Importuojant iš ne rinkos ekonomikos valstybių <…>, normalioji vertė apskaičiuojama pagal trečiosios rinkos ekonomikos valstybės kainą arba apskaičiuotą vertę, arba pagal kainą, taikomą importuojant iš tokios trečiosios valstybės į kitas valstybes, įskaitant [Sąjungą], o jei tai neįmanoma – remiantis kuriuo nors kitu pagrįstu pagrindu, įskaitant už panašų produktą [Sąjungoje] faktiškai sumokėtą arba mokėtiną kainą, kuri prireikus tinkamai pakoreguojama, kad būtų įskaičiuojama pagrįsta pelno norma.

<…>

b) atliekant su importu iš Kinijos Liaudies Respublikos, <…> Vietnamo <…> bei bet kurios ne rinkos ekonomikos valstybės, kuri tyrimo pradžios dieną yra Pasaulio prekybos organizacijos narė, susijusius antidempingo tyrimus, normalioji vertė bus apskaičiuojama pagal straipsnio 1–6 dalis, jei remiantis vieno ar kelių gamintojų, kurių veikla turi būti tiriama, paduotais tinkamai pagrįstais skundais ir c punkte išdėstytais kriterijais ir tvarka įrodoma, kad minėtam gamintojui ar gamintojams dėl panašaus svarstomo gaminio gamybos ar pardavimo taikomos rinkos ekonomikos sąlygos. Kitais atvejais laikomasi a punkte išdėstytų taisyklių.

c) pagal b punktą paduotas skundas turi būti išdėstomas raštu ir jame turi būti pateikta pakankamai įrodymų, jog gamintojas dirba rinkos ekonomikos sąlygomis, t. y.:

<…>

Po specialių konsultacijų su Patariamuoju komitetu ir [Sąjungos] pramonei suteikus galimybę pareikšti pastabas, per tris mėnesius nuo tyrimo pradžios nustatoma, ar gamintojas atitinka minėtus kriterijus. Šis nustatytas statusas išlieka viso tyrimo metu.“

11 To paties reglamento 3 straipsnio „Žalos nustatymas“ 1, 2 ir 5–7 dalyse buvo numatyta:

„1. Pagal šį reglamentą sąvoka „žala“, jei nenurodyta kitaip, suprantama kaip materialinė žala [Sąjungos] pramonei, materialinės žalos grėsmė [Sąjungos] pramonei arba materialinės kliūtys tai pramonei kurtis ir yra aiškinama pagal šio straipsnio nuostatas.

2. Žala nustatoma remiantis ją patvirtinančiais įrodymais ir objektyviai ištyrus: a) importo dempingo kaina kiekius ir poveikį panašių produktų kainoms [Sąjungos] rinkoje; ir b) tokio importo sąlygotą [nulemtą] poveikį [Sąjungos] pramonei.

<…>

5. Nagrinėjant importo dempingo kaina poveikį tiriamai [Sąjungos] pramonei, reikia ištirti visus svarbius atitinkamos pramonės būklę apibūdinančius ekonominius veiksnius ir rodiklius <…>.

6. Pateikus visus šio straipsnio 2 dalyje minimus svarbius įrodymus turi būti akivaizdu, kad importas dempingo kaina sukelia žalą, kaip apibrėžta šiame reglamente. Ypatingai [ypač] turi būti akivaizdu, kad šio straipsnio 3 dalyje apibrėžtas kiekis ir (arba) kainos sukėlė 5 dalyje nurodytą poveikį [Sąjungos] pramonei ir kad šį poveikį galima apibrėžti kaip materialinį.

7. Taip pat turi būti nagrinėjami ir kiti, be importo dempingo kaina, žinomi veiksniai, kurie tuo pat metu daro neigiamą poveikį [Sąjungos] pramonei, siekiant, kad šių veiksnių padaryta žala nebūtų priskiriama [prie] import[o] dempingo kaina pagal šio straipsnio 6 dalį. Tokio pobūdžio veiksniai gali būti: ne dempingo kainomis parduodamo importo kiekiai ir kainos, paklausos sumažėjimas ar vartojimo tendencijų pokyčiai, prekybos apribojimai ir konkurencija tarp trečiosios valstybės ir [Sąjungos] gamintojų, technologijos pažanga, [Sąjungos] pramonės eksporto plėtra ir gamybos našumo augimas.“

12 Reglamento Nr. 384/96 4 straipsnio „[Sąjungos] pramonės apibrėžimas“ 1 dalyje buvo nustatyta:

„Pagal šį reglamentą sąvoka „[Sąjungos] pramonė“ suprantama kaip panašius produktus gaminančių [Sąjungos] gamintojų visuma arba tie iš jų, kurių bendra tokių produktų produkcija sudaro didžiąją dalį visos [Sąjungos] produkcijos, kaip numatyta 5 straipsnio 4 dalyje, išskyrus: <…>

<…>.“

13 Šio reglamento 5 straipsnio „Tyrimo inicijavimas“ 1 ir 4 dalyse buvo numatyta:

„1. <…> tyrimas nustatyti įtariamo dempingo buvimą, mastą ir poveikį pradedamas, gavus raštišką bet kurio fizinio ar juridinio asmens arba asociacijos, neturinčios juridinio asmens teisių, [Sąjungos] pramonės vardu pateiktą skundą.

<…>

4. Tyrimas pagal šio straipsnio 1 dalį pradedamas tik tuo atveju, jeigu išnagrinėjus, kokiu mastu panašaus produkto gamintojai [Sąjungoje] pritaria ar nepritaria pateiktam skundui, nustatoma, kad skundas yra paduotas [Sąjungos] pramonės vardu. Skundas laikomas paduotu [Sąjungos] pramonės arba jos vardu, jeigu jam pritaria tie [Sąjungos] gamintojai, kurių bendra gamybos apimtis sudaro daugiau nei 50 % visų skundui pritariančių ar nepritariančių [Sąjungos] gamintojų, gaminančių panašų produktą, gamybos apimties. Tačiau tyrimas nepradedamas, jei skundui aiškiai pritariančių [Sąjungos] gamintojų gamybos apimtis sudaro mažiau nei 25 % visų [Sąjungos] gamintojų, gaminančių panašų produktą, gamybos apimties.“

14 Minėto reglamento 9 straipsnio „Tyrimo nutraukimas, netaikant priemonių ir galutinių muitų nustatymas“ 5 ir 6 dalyse buvo nustatyta:

„5. Kiekvienu atveju atitinkamo dydžio antidempingo muitas turi būti įvedamas, nediskriminaciniu pagrindu produktui, importuojamam dempingo kaina iš visų šaltinių ir darančiam žalos, išskyrus jo importą iš tų šaltinių, kurių įsipareigojimai buvo priimti pagal šio Reglamento nuostatas. Reglamente, įvedančiame muitą, turi būti tiksliai apibrėžtas muitas kiekvienam tiekėjui arba, jeigu tai nepraktiška, o dažniausiai – 2 straipsnio 7 dalyje numatytais atvejais – suinteresuotai tiekiančiajai šaliai.

Tačiau tais atvejais, kai yra taikytinas 2 straipsnio 7 dalies a punktas, individualus muitas gali būti nustatytas eksportuotojams, kurie, remdamiesi tinkamai pagrįstais reikalavimais, gali įrodyti, kad:

a) jei įmonės yra visiškai ar dalinai užsienio kapitalo įmonės ar bendros įmonės, eksportuotojai gali nevaržomai grąžinti kapitalą bei pelną į savo šalį;

b) eksporto kainos ir kiekiai, pardavimo sąlygos ir terminai yra nustatomi laisvai;

c) dauguma akcijų priklauso privatiems asmenims; Direktorių valdybose esantys ar svarbias vadovaujančias pareigas užimantys valstybės pareigūnai sudaro mažumą, arba turi būti įrodyta, kad įmonė vis dėlto yra pakankamai nepriklausoma nuo valstybės kišimosi;

d) valiutų keitimo kurso perskaičiavimai atliekami pagal rinkoje nusistovėjusį valiutos kursą; ir

e) valstybės kišimasis nėra toks, kad leistų išvengti nustatytų priemonių, jei atskiriems eksportuotojams nustatyti skirtingi muitų tarifai.

6. Jeigu pagal 17 straipsnį Komisija apribojo savo tyrimą, bet kuris antidempingo muitas importui, taikomas eksportuotojų ir gamintojų, pranešusių apie save pagal 17 straipsnį, bet netirtų, turi neviršyti vidutinio svertinio dempingo skirtumo, nustatyto atrinktoms šalims. <…> Individualaus dydžio muitai taikomi importui iš bet kurio eksportuotojo ar gamintojo, kuriam pagal 17 straipsnio nuostatas suteiktas individualus režimas.“

15 To paties reglamento 11 straipsnio „Priemonių trukmė, peržiūros ir muitų grąžinimai“ 8 dalyje buvo nustatyta:

„<…> importuotojas gali prašyti, kad jam būtų grąžinti jo sumokėti muitai, įrodęs, kad dempingo skirtumas, kurio pagrindu buvo sumokėti muitai, buvo pašalintas arba sumažintas tiek, kad tapo mažesnis už galiojantį muitą.

Importuotojo prašymas grąžinti jo sumokėtus antidempingo muitus pateikiamas Komisijai. Toks prašymas pateikiamas per valstybę narę, kurios teritorijoje produktai išleisti į laisvą apyvartą per šešis mėnesius nuo tos dienos, kada kompetentingų valdžios institucijų buvo apskaičiuota privalomų mokėti galutinių muitų suma arba kada buvo priimtas sprendimas taikyti galutinius muitus, užtikrintus laikinaisiais muitais. Valstybės narės nedelsiant perduoda tokį prašymą Komisijai.

<…>“

16 Reglamento Nr. 384/96 17 straipsnio „Atranka“ 1–3 dalyse buvo nustatyta:

„1. Tais atvejais, kai skundo pateikėjų, eksportuotojų, importuotojų, produkto tipų ar sandorių yra labai daug, tyrimo mastas gali būti apribotas: arba tyrimui atrenkant tiktai pagrįstai nustatytą šalių, produktų ar sandorių pavyzdžių skaičių, kurie pagal atrankos metu turimą informaciją yra statistiškai tinkami, arba tiriant didžiausią tipišką produkcijos, pardavimo ar eksporto kiekį, kurį galima pagrįstai ištirti per turimą laiką.

2. Galutinį sprendimą dėl šalių, produktų tipų ar sandorių atrankos pagal išdėstytas atrankos nuostatas priima Komisija, nors pirmenybė teikiama atrankai, atliekamai konsultuojantis su suinteresuotomis šalimis ir gavus jų sutikimą, jei tokios šalys praneša apie save ir sudaro galimybes gauti pakankamą kiekį informacijos per tris savaites nuo tyrimo pradžios, kad būtų galima atlikti tipišką atranką.

3. Tais atvejais, kai tyrimo mastas yra ribojamas pagal šį straipsnį, individualus dempingo skirtumas vis dėlto nustatomas kiekvienam iš pradžių neatrinktam eksportuotojui ar importuotojui, kuris pateikia reikalingą informaciją per šiame reglamente nurodytą laiką, išskyrus atvejį, kai eksportuotojų ar importuotojų yra tiek daug, kad individualūs nagrinėjimai pernelyg apsunkintų tyrimą ir trukdytų užbaigti jį laiku.“

Reglamentas (EB) Nr. 1972/2002

17 Priimtas Reglamentą Nr. 384/96 buvo iš dalies keistas kelis kartus. Konkrečiai jo 9 straipsnio 5 dalis buvo iš dalies pakeista 2002 m. lapkričio 5 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1972/2002, iš dalies keičiančiu Reglamentą Nr. 384/96 (OL L 305, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 10 t., p. 132). Iš esmės šis pakeitimas iš dalies yra tai, kad prie šio straipsnio dabartinės pirmos pastraipos pridėta dabartinė antra pastraipa. Reglamento Nr. 1972/2002 7 konstatuojamojoje dalyje šis įterpimas motyvuotas taip:

„Reglamentas (EB) Nr. 384/96 nenustato kriterijų, pagal kuriuos eksportuotojui, kuriam nominalioji vertė nustatoma vadovaujantis 2 straipsnio 7 dalies a punktu, gali būti nustatytas individualus muito mokesčio tarifas apskaičiuotas lyginant tokiu būdu nustatytą normaliąją vertę su šio eksportuotojo eksporto kainomis. Tai yra tikslinga siekiant skaidrumo ir teisinio tikrumo, nustatant aiškius kriterijus dėl tokio individualaus traktavimo. Todėl į eksportuotojų, apibrėžtų Reglamento (EB) Nr. 384/96 2 straipsnio 7 dalies a punkte, eksporto kainas galima atsižvelgti tais atvejais, kai įmonės eksporto veikla yra nustatoma laisvai, kai įmonės valdymas ir kontrolė yra pakankamai nepriklausomi, kai valstybės kišimasis nėra toks, kad leistų išvengti antidempingo priemonių. Toks individualus traktavimas gali būti taikomas eksportuotojams, kurie, remiantis pagrįstais prašymais, gali įrodyti, kad visiškai ar dalinai užsienio valstybėms priklausančios firmos ar bendros įmonės gali laisvai grąžinti kapitalą ir pelną į savo šalį, kad eksporto kainos bei kiekiai, pardavimo sąlygos ir terminai yra laisvai nustatomi, ir kad valiutų keitimo kursas nustatomas remiantis rinkoje nusistovėjusiu kursu. Taip pat turi būti įrodyta, kad akcijų dauguma priklauso privatiems asmenims ir kad direktorių valdyboje esantys ar svarbias vadovaujančias pareigas užimantys valstybės pareigūnai sudaro mažumą arba kad įmonė yra pakankamai nepriklausoma nuo valstybės kišimosi į įmonės reikalus.“

Reglamentas (EB) Nr. 1225/2009

18 Po to, kai susiklostė pagrindinių bylų faktinės aplinkybės, Reglamentas Nr. 384/96 buvo panaikintas ir pakeistas 2009 m. lapkričio 30 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1225/2009 dėl apsaugos nuo importo dempingo kaina iš Europos bendrijos narėmis nesančių valstybių (OL L 343, p. 51), įsigaliojusiu dvidešimtą dieną nuo jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, t. y. 2009 m. gruodžio 22 d.

19 Reglamento Nr. 1225/2009 9 straipsnio 5 dalies pirminė versija sutapo su Reglamento Nr. 384/96 9 straipsnio 5 dalimi su pakeitimais, padarytais Reglamentu Nr. 1972/2002.

20 Tačiau vėliau ši nuostata buvo iš dalies pakeista 2012 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 765/2012, iš dalies keičiančiu Reglamentą Nr. 1225/2009 (OL L 237, p. 1). Pagal Reglamento Nr. 765/2012 2 straipsnį jis įsigaliojo trečią dieną po paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, t. y. 2012 m. rugsėjo 3 d., ir įsigaliojęs taikomas visiems tyrimams, pradėtiems remiantis Reglamentu Nr. 1225/2009. Reglamento Nr. 765/2012 konstatuojamosiose dalyse Reglamento Nr. 1225/2009 pakeitimas iš dalies motyvuojamas taip:

„(1) 2011 m. liepos 28 d. Pasaulio prekybos organizacijos (toliau – PPO) ginčų sprendimo taryba (toliau – GST) patvirtino apeliacinio komiteto ataskaitą ir šia ataskaita iš dalies pakeistą kolegijos ataskaitą (toliau – ataskaitos) ginče „Europos Bendrijos – galutinės antidempingo priemonės dėl tam tikrų geležinių ar plieninių tvirtinimo detalių iš Kinijos“ <…>

(2) ataskaitose, be kita ko, konstatuota, kad [Reglamento Nr. 1225/2009] 9 straipsnio 5 dalis prieštarauja PPO antidempingo susitarimo 6 straipsnio 10 daliai, 9 straipsnio 2 daliai ir 18 straipsnio 4 daliai bei PPO susitarimo XVI straipsnio 4 daliai. [Reglamento Nr. 1225/2009] 9 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad tam tikriems ne rinkos ekonomikos šalių eksportuojantiems gamintojams, kurie nepripažįstami dirbančiais rinkos ekonomikos režimu pagal [Reglamento Nr. 1225/2009] 2 straipsnio 7 dalies c punktą, taikomas visoje šalyje galiojantis muito tarifas, išskyrus atvejus, kai tokie eksportuotojai gali įrodyti, kad jie atitinka [Reglamento Nr. 1225/2009] 9 straipsnio 5 dalyje nustatytas individualaus režimo (toliau – IR) sąlygas;

(3) apeliacinis komitetas nusprendė, kad [Reglamento Nr. 1225/2009] 9 straipsnio 5 dalyje nustatyta prezumpcija, jog ne rinkos ekonomikos šalyse veiklą vykdantys eksportuojantys gamintojai neturi teisės į IR ir kad tam, kad atitiktų IR keliamas sąlygas, jie turi pareigą įrodyti, jog jie atitinka IR nustatymo kriterijus. Apeliacinio komiteto nuomone, atitinkamuose PPO susitarimuose nenumatytas joks teisinis pagrindas tokiai prezumpcijai;

(4) tačiau apeliacinis komitetas paaiškino, kad, nustatant vienodą dempingo skirtumą ir vienodą antidempingo muitą tam tikram eksportuotojų skaičiui, to nustatymo atitikimas PPO antidempingo susitarimo 6 straipsnio 10 daliai ir 9 straipsnio 2 daliai priklausys nuo aplinkybių, rodančių, jog du ar daugiau eksportuotojų, nors ir teisiškai atskiri, yra taip susiję, kad reikėtų juos laikyti vienu subjektu, buvimo. Šiuo atžvilgiu siūlomuose [Reglamento Nr. 1225/2009] 9 straipsnio 5 dalies pakeitimuose išdėstytos minėtas aplinkybes atitinkančios nuostatos turėtų būti aiškinamos atsižvelgiant į apeliacinio komiteto paaiškinimus ir nedarant poveikio taip pat ar panašiai suformuluotoms kitoms [Reglamento Nr. 1225/2009] nuostatoms;

(5) 2011 m. rugpjūčio 18 d. Sąjunga pranešė GST ketinanti įgyvendinti GST rekomendacijas ir sprendimus šiame ginče taip, kad laikytųsi savo įsipareigojimų PPO;

(6) tuo tikslu būtina iš dalies pakeisti [Reglamento Nr. 1225/2009] 9 straipsnio 5 dalies nuostatas.“

Reglamentas (EB) Nr. 1515/2001

21 2001 m. liepos 23 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1515/2001 dėl priemonių, kurių gali imtis Bendrija remdamasi PPO ginčų sprendimo tarybos patvirtinta ataskaita antidempingo ir apsaugos nuo subsidijavimo klausimais (OL L 201, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 38 t., p. 50), 1 straipsnio 1 dalyje, be kita ko, numatyta, kad kai GST patvirtina ataskaitą dėl Sąjungos priemonių, taikomų pagal antidempingo teisės aktus, Taryba, nelygu atvejis, gali panaikinti arba pakeisti ginčijamą priemonę arba taikyti kitas specialias priemones, kurios, jos nuomone, yra tinkamos tomis aplinkybėmis.

22 Reglamento Nr. 1515/2001 3 straipsnyje nustatyta, kad „[b]et kurios pagal šį reglamentą patvirtintos priemonės pradedamos taikyti nuo jų įsigaliojimo dienos ir nedaro įtakos muitų, surinktų iki tos dienos, grąžinimui, nebent būtų nurodyta kitaip“.

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

Ginčijami reglamentai

23 2005 m. liepos 7 d. Komisija pranešimu *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* (OL C 166, p. 14) paskelbė apie antidempingo tyrimo inicijavimą dėl Kinijos ir Vietnamo kilmės tam tikros avalynės su batviršiais iš odos (toliau – nagrinėjami produktai) importo.

24 2006 m. kovo 23 d. Komisija priėmė Reglamentą (EB) Nr. 553/2006, nustatantį laikinąjį antidempingo muitą Kinijos Liaudies Respublikos ir Vietnamo kilmės tam tikros avalynės su batviršiais iš odos importui (OL L 98, p. 3, toliau – laikinasis reglamentas). Pagal šio reglamento 3 straipsnį jis įsigaliojo 2006 m. balandžio 7 d. ir buvo taikomas šešis mėnesius.

25 Laikinojo reglamento 119 ir 120 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(119) Suinteresuotosios šalys taip pat teigė, kad Brazilijos ir tiriamųjų šalių sąnaudų struktūra skiriasi, nes kai kurias sąnaudas (moksliniai tyrimai ir taikomoji veikla, dizainas ir pan.) finansuoja Kinijos ir Vietnamo eksportuotojų klientai, o Brazilijoje tokios sąnaudos įtraukiamos į gamybos sąnaudas.

(120) Iš tikrųjų buvo nustatyta, kad kai kuriais atvejais tiriamųjų šalių eksportuotojai pardavė svarstomąją prekę buvusiems Bendrijos gamintojams EB, kurie vis dar remia pirmiau minėtą gamybos sąnaudų dalį, ir parduoda prekę savo prekiniu ženklu. Tačiau tai nėra priežastis, dėl kurios Brazilijos nereikėtų pasirinkti tinkama analogiška šalimi, nes tokias sąnaudas galima pakoreguoti nustatant normaliąją vertę.“

26 2006 m. spalio 5 d. Taryba priėmė galutinį reglamentą, kuriuo minėtam importui nustatytas galutinis antidempingo muitas.

27 Galutinio reglamento 132–135 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(132) Kai kurios suinteresuotosios šalys teigė, kad normaliosios vertės nereikėjo tikslinti dėl mokslinių tyrimų ir taikomosios veiklos (MTTV), nes Kinijos ir Vietnamo gamintojai MTTV išleido vienodas sumas.

(133) Tačiau buvo nustatyta, kad MTTV sąnaudos, kurias patyrė tiriamųjų šalių atrinkti gamintojai, buvo susijusios tik su gamybos MTTV, o Brazilijos MTTV apėmė naujų avalynės modelių dizainą ir pavyzdžius, t. y. kitokios rūšies MTTV, ir todėl manoma, kad šį patikslinimą reikia palikti.

(134) Dar viena šalis taip pat teigė, kad patikslinimas turėtų būti daromas atsižvelgiant į tai, kad pelnas, gautas parduodant pirminiams įrangos gamintojams (PĮG), yra mažesnis nei kito pardavimo atveju.

(135) Tačiau šio įtarimo nepatvirtino Brazilijos bendrovių, kuriose tokio skirtumo nebuvo, tyrimo išvados. Be to, atliekant patikslinimą dėl MTTV sąnaudų skirtumo buvo atsižvelgta į visus pardavimo PĮG ir savo prekės ženklo pardavimo skirtumus. Todėl šis tvirtinimas buvo atmestas.“

28 Pagal galutinio reglamento 1 straipsnio 3 dalį nagrinėjamiems produktams, gaminamiems visų Kinijoje įsteigtų bendrovių, nustatytas 16,5 % šio muito tarifas, išskyrus *Golden Step*, kurios gaminamiems produktams nustatytas 9,7 % tarifas, ir 10 % tarifas visų Vietname įsteigtų bendrovių gaminamiems produktams.

29 Be to, šio reglamento 3 straipsnyje numatyta, kad jis įsigalioja kitą dieną po paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, t. y. 2006 m. spalio 6 d., ir kad jis bus taikomas dvejus metus.

30 2007 m. rugsėjo 5 d. Komisija priėmė Reglamentą (EB) Nr. 1028/2007, inicijuojantį galimo antidempingo priemonių, nustatytų Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1472/2006 tam tikrai importuojamai Kinijos Liaudies Respublikos kilmės avalynei su batviršiais iš odos, vengimo importuojant tam tikrą avalynę batviršiais iš odos iš SAR Makao, neatsižvelgiant į tai, ar SAR Makao deklaruojama [kaip] kilmės šali[s], ar ne, tyrimą ir nustatantį reikalavimą registruoti tokį importą (OL L 234, p. 3).

31 2008 m. balandžio 29 d. Taryba priėmė Reglamentą (EB) Nr. 388/2008, išplečiantį galutinių antidempingo priemonių, nustatytų Reglamentu (EB) Nr. 1472/2006 importuojamai tam tikrai Kinijos Liaudies Respublikos kilmės avalynei su batviršiais iš odos, taikymą tam pačiam importuojamam produktui, siunčiamam iš Makao SAR (deklaruojamam kaip Makao kilmės arba ne) (OL L 117, p. 1).

32 2008 m. spalio 3 d. Komisija paskelbė *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* pranešimą apie antidempingo priemonių, taikomų importuojamai tam tikrai Kinijos Liaudies Respublikos ir Vietnamo kilmės avalynei su batviršiais iš odos, galiojimo termino peržiūros inicijavimą (OL C 251, p. 21).

33 2009 m. gruodžio 22 d. Taryba priėmė pratęsimo reglamentą, kuriuo, atlikus minėtą peržiūrą, importuojamiems nagrinėjamiems produktams nustatytas galutinis antidempingo muitas, kurio taikymas išplėstas importuojamiems iš Kinijos Liaudies Respublikos Makao SAR siunčiamiems produktams, deklaruojamiems kaip šio ypatingojo administracinio regiono kilmės arba ne.

34 Pratęsimo reglamento 1 straipsnio 3 ir 4 dalyse numatyta, kad visų Kinijos bendrovių, išskyrus *Golden Step*, pagamintiems nagrinėjamiems produktams ir iš Makao siunčiamiems tokiems produktams taikomas 16,5 % šio muito tarifas, *Golden Step* pagamintiems nagrinėjamiems produktams – 9,7 %, o visų Vietnamo bendrovių pagamintiems produktams – 10 %.

35 Be to, pratęsimo reglamento 2 straipsnyje numatyta, kad jis įsigalioja kitą dieną po paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* ir galioja 15 mėnesių.

Vienas po kito kilę ginčai

36 Europos Sąjungos Bendrasis Teismas dviem 2010 m. kovo 4 d. sprendimais – *Brosmann Footwear (HK) ir kt. / Taryba* (T-401/06, EU:T:2010:67) ir *Zhejiang Aokang Shoes ir Wenshou Taima Shoes / Taryba* (T-407/06 ir T-408/06, EU:T:2010:68) atmetė tris ieškinius dėl galutinio reglamento panaikinimo, pateiktus tam tikrų Kinijos bendrovių, gaminančių ir eksportuojančių nagrinėjamus produktus.

37 2012 m. vasario 2 d. Sprendimu *Brosmann Footwear (HK) ir kt. / Taryba* (C-249/10 P, EU:C:2012:53) ir 2012 m. lapkričio 15 d. Sprendimu *Zhejiang Aokang Shoes / Taryba* (C-247/10 P, EU:C:2012:710) Teisingumo Teismas, išnagrinėjęs apeliacinius skundus dėl šių dviejų Bendrojo Teismo sprendimų, pirma, panaikino tuos sprendimus ir, antra, panaikino galutinį reglamentą, kiek jis susijęs su ieškovėmis bylose, kuriose priimti tie sprendimai.

38 Minėtuose sprendimuose Teisingumo Teismas visų pirma nusprendė, kad galutiniame reglamente pažeista Komisijos pareiga išnagrinėti gamintojų prašymus suteikti rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančios įmonės statusą ir priimti sprendimą dėl kiekvieno iš šių prašymų per tris mėnesius nuo tyrimo pradžios, kaip nustatyta Reglamento Nr. 384/96 2 straipsnio 7 dalies b ir c punktuose, ir tais atvejais, kai, pirma, ši institucija nusprendė taikyti šio reglamento 17 straipsnyje numatytą atrankos metodą dempingo skirtumui apskaičiuoti ir, antra, kai minėtus prašymus pateikę gamintojai nebuvo atrinkti (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Brosmann Footwear ir kt. (HK) ir kt. / Taryba*, C-249/10 P, EU:C:2012:53, 36–40 punktus ir Sprendimo *Zhejiang Aokang Shoes / Taryba*, C-247/10 P, EU:C:2012:710, 29–34 punktus).

39 Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, kad negali būti atmesta galimybė, jog toks tyrimas būtų leidęs nustatyti apeliantėms bylose, kuriose priimti šie sprendimai, kitokio nei 16,5 % dydžio galutinį antidempingo muitą, negu joms yra taikomas pagal galutinio reglamento 1 straipsnio 3 dalį. Šioje nuostatoje 9,7 % galutinis antidempingo muitas nustatytas tik vienam Kinijos ūkio subjektui, kuris buvo Komisijos atrinktas ir kuriam pripažintas rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančios įmonės statusas. Tačiau jei Komisija būtų konstatavusi, kad apeliantės, kurios nebuvo atrinktos, bet prašė suteikti joms tokį statusą, taip pat veikė rinkos ekonomikos sąlygomis, tuomet, nesant galimybės

apskaičiuoti individualaus dempingo skirtumo, joms taip pat turėjo būti taikomas minėto dydžio muito tarifas (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Brosmann Footwear ir kt. (HK) ir kt. / Taryba*, C-249/10 P, EU:C:2012:53, 42 punktą ir Sprendimo *Zhejiang Aokang Shoes / Taryba*, C-247/10 P, EU:C:2012:710, 36 punktą).

40 Galiausiai Teisingumo Teismas nusprendė, kad nereikia laiko atžvilgiu apriboti Reglamento Nr. 384/96 aiškinimo, pateikto šio sprendimo 38 punkte, padarinių (Sprendimo *Zhejiang Aokang Shoes / Taryba*, C-247/10 P, EU:C:2012:710, 39–41 punktai). *Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai*

Byla C-659/13

41 2010 m. birželio 30 d. prevenciniu skundu, pateiktu Jungtinės Karalystės mokesčių ir muitų tarnybai, *Clark* prašė pagal Muitinės kodekso 236 straipsnį grąžinti už nagrinėjamų produktų importą į Sąjungą laikotarpiu nuo 2007 m. liepos 1 d. iki 2010 m. balandžio mėn. sumokėtus antidempingo muitus. Šį prašymą ji grindė tuo, kad galutinis reglamentas negalioja, ir prašė tarnybos sustabdyti šio klausimo nagrinėjimą, kol bus paskelbti sprendimai *Brosmann Footwear ir kt. (HK) ir kt. / Taryba* (C-249/10 P, EU:C:2012:53) ir *Zhejiang Aokang Shoes / Taryba* (C-247/10 P, EU:C:2012:710).

42 2012 m. kovo 2 d. *Clark* pateikė minėtai tarnybai naują prašymą pagal Muitinės kodekso 236 straipsnį, kuriuo atšaukė ankstesnį prašymą ir nurodė ilgesnį laikotarpį, per kurį sumokėtus antidempingo muitus prašė grąžinti, t. y. iki 2010 m. rugpjūčio 31 d. Nurodyta suma yra 42 592 829,52 svaro sterlingų (GBP) (apie 60 mln. EUR).

43 2013 m. kovo 13 d. sprendimu Jungtinės Karalystės mokesčių ir muitų tarnyba atmetė *Clark* prašymus. Šį sprendimą ji grindė dviem motyvais: pirma, kad sprendimais *Brosmann Footwear ir kt. (HK) ir kt. / Taryba* (C-249/10 P, EU:C:2012:53) ir *Zhejiang Aokang Shoes / Taryba* (C-247/10 P, EU:C:2012:710) Teisingumo Teismas panaikino galutinį reglamentą tik tiek, kiek jis susijęs su ieškovėmis tose bylose, ir, antra, kad produktus, kuriuos *Clark* importuoja į Sąjungą, tiekia ne tos ieškovės.

44 2013 m. balandžio 11 d. *Clark* pateikė ieškinį dėl šio sprendimo *First-tier Tribunal (Tax Chamber)* (Pirmosios instancijos teismas (mokesčių bylų skyrius)).

45 Šis teismas abejoja dėl galutinio reglamento galiojimo, atsižvelgdamas visų pirma į sprendimus *Brosmann Footwear ir kt. (HK) ir kt. / Taryba* (C-249/10 P, EU:C:2012:53) ir *Zhejiang Aokang Shoes / Taryba* (C-247/10 P, EU:C:2012:710). Jam taip pat kilo klausimų dėl Muitinės kodekso 236 straipsnio išaiškinimo.

46 Tokiomis aplinkybėmis *First-tier Tribunal (Tax Chamber)* (Pirmosios instancijos teismas (mokesčių bylų skyrius)) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar galutinis reglamentas negalioja kaip pažeidžiantis Reglamento Nr. 384/96 2 straipsnio 7 dalies b punktą ir 9 straipsnio 5 dalį, nes Komisija nenagrinėjo eksportuojančių Kinijos ir Vietnamo gamintojų, kurie nebuvo atrinkti pagal Reglamento Nr. 384/96 17 straipsnį, prašymų dėl rinkos ekonomikos režimo ir individualaus režimo?

2. Ar galutinis reglamentas negalioja kaip pažeidžiantis Reglamento Nr. 384/96 2 straipsnio 7 dalies c punktą, nes per tris mėnesius nuo eksportuojančių Kinijos ir Vietnamo gamintojų, kurie nebuvo atrinkti pagal Reglamento Nr. 384/96 17 straipsnį, prašymų dėl rinkos ekonomikos režimo tyrimo pradžios Komisija neatliko nustatymo?

3. Ar galutinis reglamentas negalioja kaip pažeidžiantis Reglamento Nr. 384/96 2 straipsnio 7 dalies c punktą, nes per tris mėnesius nuo eksportuojančių Kinijos ir Vietnamo gamintojų, kurie buvo atrinkti pagal Reglamento Nr. 384/96 17 straipsnį, prašymų dėl rinkos ekonomikos režimo tyrimo pradžios Komisija neatliko nustatymo?

4. Ar galutinis reglamentas negalioja kaip pažeidžiantis Reglamento Nr. 384/96 3 straipsnį, 4 straipsnio 1 dalį, 5 straipsnio 4 dalį ir 17 straipsnį, nes bendradarbiavo nepakankamai Sąjungos pramonės gamintojų, kad Komisija galėtų atlikti galiojantį žalos įvertinimą ir juo remiantis galiojantį priežastinio ryšio įvertinimą?

5. Ar galutinis reglamentas negalioja kaip pažeidžiantis Reglamento Nr. 384/96 3 straipsnio 2 dalį ir SESV 296 straipsnį, nes iš tyrimo bylos matyti, jog žala Sąjungos pramonei buvo įvertinta remiantis iš esmės duomenimis su trūkumais, ypač kai galutiniame reglamente nenurodyta, kodėl nebuvo paisoma šių įrodymų?

6. Ar galutinis reglamentas negalioja kaip pažeidžiantis Reglamento Nr. 384/96 3 straipsnio 7 dalį, nes jame kiti faktoriai, kurie, kaip žinoma, daro žalą, nebuvo tinkamai atskirti nuo tariamai dempinguoto importo ir atskleisti?

7. Kiek valstybės narės teismas gali remtis Teisingumo Teismo bylose *Brosmann Footwear ir kt. (HK) ir kt. / Taryba* (C-249/10 P, EU:C:2012:53) ir *Zhejiang Aokang Shoes / Taryba* (C-247/10 P, EU:C:2012:710) priimtuose sprendimuose pateiktu galutinio reglamento išaiškinimu spręsdamas, ar bendrovės, kurios, kaip ir pareiškėjos bylose *Brosmann Footwear ir kt. (HK) ir kt. / Taryba* ir *Zhejiang Aokang Shoes / Taryba*, nebuvo atrinktos, nors pateikė prašymus dėl rinkos ekonomikos režimo ir individualaus režimo, kurie nebuvo nagrinėti, teisiškai neprivalėjo mokėti muitų, kaip tai suprantama pagal Muitinės kodekso 236 straipsnį?“

Byla C-34/14

47 2011 m. gruodžio 21 d. ir 2012 m. sausio 20 d. pateiktais trimis prašymais *Puma* prašė Niurnbergo centrinės muitinės pagal Muitinės kodekso 236 straipsnį grąžinti per laikotarpį nuo 2006 m. balandžio 7 d. iki 2011 m. balandžio 1 d. už nagrinėjamų produktų importą į Sąjungą jos sumokėtus antidempingo muitus motyvuodama tuo, kad ginčijami reglamentai negalioja. Nurodyta suma yra 5 100 983,90 EUR.

48 2012 m. liepos 5 d. sprendimu Niurnbergo centrinė muitinė atmetė *Puma* prašymus. Savo sprendimą ji grindė dviem motyvais: pirma, Sprendimu *Brosmann Footwear ir kt. (HK) ir kt. / Taryba* (C-249/10 P, EU:C:2012:53) Teisingumo Teismas panaikino galutinį reglamentą tik tiek, kiek jis susijęs su ieškovėmis toje byloje, ir, antra, šios ieškovės nėra *Puma* į Sąjungą importuojamų produktų tiekėjos.

49 2012 m. liepos 18 d. Niurnbergo centrinei muitinei pateiktu skundu *Puma* vėl prašė grąžinti jos sumokėtus antidempingo muitus. Tačiau ji pakeitė prašomą sumą – dabar ši suma yra 5 059 386,70 EUR.

50 Po to, kai 2012 m. lapkričio 13 d. sprendimu skundas buvo atmestas, *Puma* pareiškė ieškinį *Finanzgericht München* (Miuncheno finansų teismas).

51 Šis teismas abejoja dėl ginčijamų reglamentų galiojimo, visų pirma atsižvelgdamas į sprendimus *Brosmann Footwear ir kt. (HK) ir kt. / Taryba* (C-249/10 P, EU:C:2012:53) ir *Zhejiang Aokang Shoes / Taryba* (C-247/10 P, EU:C:2012:710). Tokiomis aplinkybėmis jam taip pat kyla klausimas, ar ginčijami reglamentai ir tam tikros Reglamento Nr. 384/96 nuostatos, įgyvendintos šiais reglamentais, atitinka PPO antidempingo sutartį. Galiausiai jis kelia klausimą, kaip turi būti aiškinamas Muitinės kodekso 236 straipsnis.

52 Tokiomis aplinkybėmis *Finanzgericht München* (Miuncheno finansų teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar galutinis reglamentas ir pratęsimo reglamentas galioja visos apimties, jeigu jie nebuvo panaikinti Europos Teisingumo Teismo sprendimais *Brosmann Footwear ir kt. (HK) ir kt. / Taryba* (C-249/10 P, EU:C:2012:53) ir *Zhejiang Aokang Shoes / Taryba* (C-247/10 P, EU:C:2012:710)?

2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai, tačiau minėtieji reglamentai nėra negaliojantys:

a) kuriems Kinijos ir Vietnamo eksportuotojams ir gamintojams, iš kurių pareiškėja įsigijo prekių 2006–2011 m., negalioja galutinis reglamentas ir pratęsimo reglamentas?

b) ar minėtų reglamentų visiškas arba dalinis panaikinimas yra ypatingos aplinkybės arba *force majeure*, kaip tai suprantama pagal Muitinės kodekso 236 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl priimtinumo

53 Taryba ir Komisija tvirtina, kad *Clark* ir *Puma* neturi teisės prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiuose teismuose remtis ginčijamų reglamentų negaliojimu ir kad dėl šios priežasties šių teismų pateiktus klausimus dėl šių reglamentų galiojimo reikia pripažinti nepriimtinais.

54 Pirma, Komisija teigia, kad ginčijami reglamentai yra konkrečiai susiję su tokiais juridiniais asmenimis, kokie yra *Clark* ir *Puma*, taigi šios bendrovės galėjo tiesiogiai kreiptis į Sąjungos teismą dėl šių reglamentų panaikinimo.

55 Šiuo klausimu pirmiausia pažymėtina, kad pagrindinės bylos iškeltos dėl prašymų grąžinti pagal ginčijamus reglamentus sumokėtus antidempingo muitus; šiuos prašymus *Clark* ir *Puma* pateikė kompetentingoms nacionalinėms muitinės įstaigoms pagal Muitinės kodekso 236 straipsnį, o šios įstaigos juos atmetė. Po sprendimo atmesti *Clark* ir *Puma* pasinaudojo Muitinės kodekso 243 straipsnyje įtvirtinta teise apskųsti nacionalinėje teisėje numatyta tvarka.

56 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką bendrasis principas, kuriuo užtikrinama kiekvieno asmens teisė pareiškiant ieškinį dėl jam nepalankios nacionalinės priemonės remtis Sąjungos akto, kuris yra tos priemonės pagrindas, negaliojimu, nedraudžia susieti tokios teisės su sąlyga, kad suinteresuotasis asmuo nepasinaudojo teise tiesiogiai prašyti Sąjungos teismo panaikinti šį aktą pagal SESV 263 straipsnį. Vis dėlto asmuo negali kompetentingame nacionaliniame teisme remtis atitinkamo akto negaliojimu tik tuo atveju, kai galima teigti, kad jis neabejotinai galėjo prašyti panaikinti šį aktą (šiuo klausimu žr. Sprendimo *TWD Textilwerke Deggendorf*, C-188/92, EU:C:1994:90, 28 punktą; Sprendimo *Valimar*, C-374/12, EU:C:2014:2231, 28 ir 29 punktus ir Sprendimo *TMK Europe*, C-143/14, EU:C:2015:236, 18 punktą).

57 Taigi tokie juridiniai asmenys, kokie yra *Clark* ir *Puma*, negalėtų prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiuose teismuose remtis ginčijamų reglamentų negaliojimu tik tuo atveju, jei būtų galima teigti, kad šie reglamentai neabejotinai yra tiesiogiai ir konkrečiai su jomis susiję, kaip tai suprantama pagal SESV 263 straipsnio ketvirtą pastraipą.

58 Taip pat pažymėtina, kad tokie reglamentai, kaip ginčijamieji, yra norminio pobūdžio, nes taikomi visiems suinteresuotiesiems ūkio subjektams (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Allied Corporation ir kt. / Komisija*, 239/82 ir 275/82, EU:C:1984:68, 11 ir 12 punktus ir Sprendimo *TMK Europe*, C-143/14, EU:C:2015:236, 18 punktą).

59 Galiausiai primintina, kad savo praktikoje Teisingumo Teismas yra nurodęs tam tikras ūkio subjektų kategorijas, su kuriomis antidempingo muitus nustatantis reglamentas gali būti konkrečiai susijęs, ir tai neužkerta kelio galimai tokio reglamento individualiai sąsajai su kitais ūkio subjektais dėl tik jiems būdingų savybių, skiriančių juos nuo bet kurio kito asmens (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Extramet Industrie / Taryba*, C-358/89, EU:C:1991:214, 16 punktą ir Sprendimo *TMK Europe*, C-143/14, EU:C:2015:236, 22 punktą).

60 Pirma, reglamentas gali būti konkrečiai susijęs su tais nagrinėjamų produktų gamintojais ir eksportuotojais, kurie laikomi atsakingais už dempingą naudojant iš jų prekybinės veiklos gautus duomenis (Sprendimo *Valimar*, C-374/12, EU:C:2014:2231, 30 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

61 Antra, tai gali būti ir atitinkamo produkto importuotojai, kurių perpardavimo kainos buvo pagrindas nustatyti eksporto kainas ir kurie dėl šios priežasties yra susiję su dempingo veiksmų konstatavimu (Sprendimo *Nashua Corporation ir kt. / Komisija ir Taryba*, C-133/87 ir C-150/87, EU:C:1990:115, 15 punktas; Sprendimo *Gestetner Holdings / Taryba ir Komisija*, C-156/87, EU:C:1990:116, 18 punktas ir Sprendimo *TMK Europe*, C-143/14, EU:C:2015:236, 20 punktas).

62 Trečia, tai irgi gali būti su trečiųjų šalių eksportuotojais, kurių produktams taikomi antidempingo muitai, susiję importuotojai, visų pirma tais atvejais, kai eksporto kaina buvo apskaičiuota remiantis šių importuotojų taikomomis perpardavimo Sąjungos rinkoje kainomis ir kai pats antidempingo muitas buvo apskaičiuotas remiantis šiomis perpardavimo kainomis (Sprendimo *Neotype Techmashexport / Komisija ir Taryba*, C-305/86 ir C-160/87, EU:C:1990:295, 19 ir 20 punktai ir Sprendimo *TMK Europe*, C-143/14, EU:C:2015:236, 21 punktas).

63 Nagrinėjamu atveju neginčijama, kad *Clark* ir *Puma* ginčijamuose reglamentuose nenurodytos kaip nagrinėjamų produktų gamintojos ar eksportuotojos, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 60 punkte nurodytą teismo praktiką. Be to, Komisija savo pastabose nurodė, jog netvirtina, kad *Puma* yra susijusi importuotoja, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 62 punkte nurodytą teismo praktiką. Priešingai, iš jos pastabų raštu ir žodžiu matyti, kad ji tvirtina, jog *Clark* ir *Puma* būdingas specifinis ekonominis modelis „original equipment manufacturer“ (OEM), t. y. kai įmonė tiekia kitų įmonių pagamintus produktus, pažymėtus jos prekių ženklu; Komisijos teigimu, į šią aplinkybę ginčijamuose reglamentuose buvo atsižvelgta.

64 Šiuo klausimu pasakytina, jog išskirtinėmis aplinkybėmis Teisingumo Teismas, atsižvelgdamas į šio sprendimo 61 punkte nurodytą teismo praktiką, yra nusprendęs, kad laikytina, jog antidempingo muitus nustatantis reglamentas yra konkrečiai susijęs su minėtą ekonominį modelį pasirinkusiu ūkio subjektu (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Nashua Corporation ir kt. / Komisija ir Taryba*, C-133/87 ir C-150/87, EU:C:1990:115, 3 ir 17–20 punktus ir Sprendimo *Gestetner Holdings / Taryba ir Komisija*, C-156/87, EU:C:1990:116, 3 ir 20–23 punktus).

65 Vis dėlto nagrinėjamu atveju akivaizdu, kad laikinojo reglamento 119 ir 120 konstatuojamosios dalys ir galutinio reglamento 132–135 konstatuojamosios dalys, kuriomis Komisija grindžia tokį argumentą, neleidžia teigti, kad *Clark* ir *Puma* situacija yra panaši į nagrinėtąją šio sprendimo ankstesniame punkte nurodytuose sprendimuose ar kad dėl to jos neabejotinai galėjo kreiptis į Sąjungos teismą dėl ginčijamų reglamentų panaikinimo.

66 Iš tiesų, nors sprendimuose *Nashua Corporation ir kt. / Komisija ir Taryba*, (C-133/87 ir C-150/87, EU:C:1990:115) ir *Gestetner Holdings / Taryba ir Komisija*, (C-156/87, EU:C:1990:116) Taryba tiesiogiai atsižvelgė į antidempingo muitu apmokestintų pareiškėjų tam tikrų tiekėjų individualią situaciją, šio sprendimo ankstesniame punkte nurodytose laikinojo reglamento ir galutinio reglamento konstatuojamosiose dalyse nenurodytas nė vienas konkretus ūkio subjektas ir tik dalis teiginių susiję su Brazilijos bendrovėmis.

67 Antra, Taryba ir Komisija tvirtina, kad *Clark* ir *Puma* negali būti suteikta teisė remtis ginčijamų reglamentų negaliojimu tokiuose ieškiniuose, kaip pateiktieji prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiuose teismuose, nes jos turėjo galimybę pagal Reglamento Nr. 384/96 11 straipsnio 8 dalį prašyti grąžinti jų sumokėtus antidempingo muitus, tačiau per tam skirtą šešių mėnesių terminą ja nepasinaudojo.

68 Vis dėlto šiuo klausimu visų pirma konstatuotina, kad nei Reglamento Nr. 384/96 11 straipsnio 8 dalies, nei Muitinės kodekso 236 straipsnio, kuriuo *Clark* ir *Puma* rėmėsi teikdamos prašymus, dėl kurių iškeltos pagrindinės bylos, formuluotės nesuteikia pagrindo manyti, jog importuotojai, per tam skirtą laiką nepasinaudoję Reglamento Nr. 384/96 11 straipsnio 8 dalyje numatyta procedūra, negali arba nebegali pasinaudoti įtvirtintąja Muitinės kodekso 236 straipsnyje.

69 Taip pat pažymėtina, kaip savo išvados 53 ir 54 punktuose nurodė generalinis advokatas, kad Reglamento Nr. 384/96 11 straipsnio 8 dalyje įtvirtintos procedūros ir Muitinės kodekso 236 straipsnyje numatytos procedūros tikslai skiriasi. Pagal Reglamento Nr. 384/96 11 straipsnio 8 dalyje reglamentuojamą procedūrą siekiama suteikti importuotojams galimybę prašyti, kad Komisija, tarpininkaujant kompetentingoms nacionalinėms institucijoms, jiems grąžintų sumokėtus antidempingo muitus, jeigu jie įrodo, kad dempingo skirtumas, kurio pagrindu sumokėti muitai, buvo pašalintas arba sumažintas taip, kad tapo mažesnis už galiojantį muitą. Per šią procedūrą importuotojai neginčija jiems nustatytų antidempingo muitų teisėtumo, tačiau teigia, kad pasikeitusi padėtis turėjo tiesioginį poveikį iš pradžių nustatytam dempingo skirtumui. Muitinės kodekso 236 straipsnyje nustatyta procedūra, priešingai, leidžia tokiems importuotojams prašyti grąžinti jų sumokėtus importo ar eksporto muitus, jei įrodoma, kad tada, kai buvo sumokėti, šie muitai nebuvo teisiškai privalomi.

70 Galiausiai šių dviejų procedūrų struktūra iš esmės skiriasi. Konkrečiai kalbant, Reglamento Nr. 384/96 11 straipsnio 8 dalyje įtvirtinta procedūra priskirta Komisijos kompetencijai ir gali būti vykdoma tik per šešis mėnesius nuo tada, kai kompetentingos institucijos nustatė galutinę mokėtiną sumą, o Muitinės kodekso 236 straipsnyje numatytą procedūrą vykdo nacionalinės muitinės įstaigos ir ji gali būti vykdoma per trejus metus nuo pranešimo skolininkui apie minėtus muitus.

71 Trečia, Taryba ir Komisija teigia, kad teikdamos ginčijamų reglamentų negaliojimu grindžiamą prieštaravimą *Clark* ir *Puma* negali remtis Reglamento Nr. 384/96 nuostatų dėl prašymų suteikti rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančios įmonės statusą arba individualų režimą pažeidimu. Antraip importuotojams būtų suteikta galimybė remtis subjektinėmis teisėmis, kurios pagal šį reglamentą suteikiamos tik gamintojams ir eksportuotojams, dėl kurių atliekamas antidempingo tyrimas.

72 Šie argumentai nagrinėjamomis aplinkybėmis nereikšmingi. Iš tiesų *Clark* ir *Puma* situacija yra ne tokia, kai asmuo prašo Sąjungos teismo panaikinti antidempingo muitą nustatantį reglamentą, o tokia, kai asmuo nacionaliniame teisme remiasi tokio reglamento negaliojimu teikdamas ieškinį dėl nacionalinės priemonės, patvirtintos remiantis tuo aktu, kurio šis asmuo akivaizdžiai negalėjo ginčyti Sąjungos teisme.

73 Kaip savo išvados 59 punkte pažymėjo generalinis advokatas, sumokėję antidempingo muitą tokie importuotojai, kokie yra *Clark* ir *Puma*, reikšdami ieškinius, kaip antai pagrindinėse bylose, turi akivaizdų interesą ir teisę tvirtinti, kad tokį muitą nustatantys reglamentai negalioja, nes minėtas muitas buvo nustatytas Komisijai prieš tai pagal Reglamente Nr. 384/96 numatytas normas nepriėmus

sprendimo dėl atitinkamų produktų gamintojų ar eksportuotojų pateiktų prašymų suteikti rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančios įmonės statusą ar individualų režimą. Iš tiesų neatsižvelgimas į šiuos prašymus gali neigiamai paveikti antidempingo muitą, kuris pasibaigus tokiai procedūrai bus taikomas atitinkamų ūkio subjektų produktams (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Brosmann Footwear ir kt. (HK) ir kt. / Taryba*, C-249/10 P, EU:C:2012:53, 42 punktą ir Sprendimo *Zhejiang Aokang Shoes / Taryba*, C-247/10 P, EU:C:2012:710, 36 punktą).

74 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad *Clark* ir *Puma* laikytinos turinčiomis teisę prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusiuose teismuose remtis ginčijamų reglamentų negaliojimu, taigi pateikti prejudiciniai klausimai yra priimtini.

Dėl prejudicinių klausimų, susijusių su galutinio reglamento galiojimu

75 Pirmuoju–šeštuoju klausimais byloje C-659/13 ir pirmuoju klausimu bei antrojo klausimo a punktu byloje C-34/14, kuriuos reikia nagrinėti kartu, abu prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai siekia išsiaiškinti, ar galutiniu reglamentu dėl įvairių priežasčių pažeidžiami SESV 296 straipsnis ir Reglamento Nr. 384/96 2 straipsnio 7 dalies b punktas, 2 straipsnio 7 dalies c punktas, 3 straipsnio 1, 2 ir 5–7 dalys, 4 straipsnio 1 dalis, 5 straipsnio 4 dalis, 9 straipsnio 5 dalis, 9 straipsnio 6 dalis arba 17 straipsnis; kai kurių šių nuostatų pažeidimą reikia vertinti atskirai, o kai kurių – kartu.

Pirminės pastabos

76 Visų pirma konstatuotina, kad tam tikri motyvai, kuriais remdamasis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas byloje C-659/13 klausia, ar galutinis reglamentas galioja, susiję su Komisijos tyrimu, po kurio buvo priimtas šis reglamentas (pirmasis–ketvirtasis prejudiciniai klausimai). Kiti motyvai susiję su pačiu minėtu reglamentu (penktasis ir šeštasis prejudiciniai klausimai). Tačiau nagrinėjamas reglamentas yra Tarybos priimtas aktas. Be to, šiame reglamente iš esmės patvirtinti Komisijos pasirinkti atlikto tyrimo metodai ir tvarka bei šios institucijos vertinimas ir laikinajame reglamente padarytos išvados.

77 Tokiomis aplinkybėmis pasakytina, kad visuose šiuose klausimuose minėtas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo ne tik Komisijos veiksmus, kaip aiškiai matyti iš tų klausimų, bet ir Tarybos veiksmus. Byloje C-34/14 pateiktus klausimus irgi reikia suprasti taip pat. Iš tiesų, nors iš šių klausimų aiškiai nematyti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kelia klausimus dėl kitokių negaliojimo pagrindų, iš jo sprendimo pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą matyti, jog kai kurie jo nurodyti motyvai taip pat susiję su Komisijos atliktu tyrimu, o kiti – su išvadomis, kurias juo remdamasi padarė Taryba galutiniame reglamente.

78 Byloje C-34/14 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo pirmuoju klausimu ir antrojo klausimo a punktu taip pat teiraujasi dėl pratęsimo reglamento galiojimo. Tačiau iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad šiuo klausimu šis teismas nenurodo jokio kito galimo negaliojimo pagrindo nei tie, kuriais remdamasis jis suabejojo dėl galutinio reglamento galiojimo.

79 Tokiomis aplinkybėmis pasakytina, kad tik tuo atveju, jei išnagrinėjus klausimus dėl galutinio reglamento galiojimo būtų padaryta išvada, jog šis reglamentas visas arba iš dalies negalioja, pratęsimo reglamentą taip pat būtų galima pripažinti negaliojančiu.

80 Galiausiai byloje C-34/14 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo prejudiciniuose klausimuose dėl galutinio reglamento galiojimo remiasi, pirma, PPO antidempingo sutartimi ir, antra, tam tikrais GST sprendimais ir rekomendacijomis, kurie, anot šio teismo, galėtų turėti įtakos šio reglamento galiojimui.

81 Tokiomis aplinkybėmis pirmiausia reikia nustatyti, ar šia sutartimi ir šiais GST sprendimais bei rekomendacijomis galima remtis šioje byloje ir ar galutinio reglamento galiojimą reikia nagrinėti atsižvelgiant į šiuos aktus.

82 Pirma, pagal SESV 216 straipsnio 2 dalį Sąjungos sudaryti tarptautiniai susitarimai yra privalomi jos institucijoms ir yra viršesni už jų priimtus teisės aktus (Sprendimo *Intertanko ir kt.*, C-308/06, EU:C:2008:312, 42 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

83 Nagrinėjamu atveju, kadangi Sąjunga yra PPO antidempingo sutarties šalis, ši sutartis yra privaloma Sąjungos institucijoms.

84 Antra, pagal nusistovėjusią teismo praktiką tarptautinio susitarimo, kurio šalis yra Sąjunga, nuostatomis galima remtis grindžiant ieškinį dėl Sąjungos antrinės teisės akto panaikinimo, tokio akto neteisėtumu paremtą prieštaravimą arba ieškinį dėl žalos atlyginimo tik esant dvigubai sąlygai: pirma, šio susitarimo pobūdis ir struktūra tam neprieštarauja ir, antra, tos nuostatos yra besąlygiškos ir pakankamai tikslios pagal savo turinį (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Intertanko ir kt.*, C-308/06, EU:C:2008:312, 43 ir 45 punktus ir Sprendimo *FIAMM ir kt. / Taryba ir Komisija*, C-120/06 P ir C-121/06 P, EU:C:2008:476, 110 ir 120 punktus).

85 Tačiau Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, kad, atsižvelgiant į PPO susitarimų pobūdį ir bendrą struktūrą, jie iš esmės nėra normos, į kurias galima atsižvelgti tikrinant Sąjungos institucijų aktų teisėtumą (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Portugalija / Taryba*, C-149/96, EU:C:1999:574, 47 punktą ir Sprendimo *Komisija / Rusal Armenal*, C-21/14 P, EU:C:2015:494, 38 punktą).

86 Teisingumo Teismas pažymėjo, jog pripažinus, kad užduotis užtikrinti Sąjungos teisės suderinamumą su PPO susitarimais tiesiogiai priklauso Sąjungos teismui, iš Sąjungos teisės aktų leidybos ir vykdomųjų institucijų būtų atimta diskrecija, kuria naudojasi panašios Sąjungos prekybos partnerių institucijos. Akivaizdu, kad kai kurios susitariančiosios šalys, tarp kurių – svarbiausi Sąjungos prekybos partneriai, iš PPO susitarimų dalyko ir tikslo aiškiai padarė išvadą, kad šie susitarimai nepriskiriami prie normų, į kurias atsižvelgdamos teisminės institucijos tikrina vidaus teisės normų teisėtumą. Nesant tokio abipusiškumo, jeigu tai būtų priimtina, galėtų būti nevienodai taikomi PPO susitarimai (Sprendimo *Portugalija / Taryba*, C-149/96, EU:C:1999:574, 43–46 punktai ir Sprendimo *Komisija / Rusal Armenal*, C-21/14 P, EU:C:2015:494, 39 punktas).

87 Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad prireikus Sąjungos teismas gali atlikti Sąjungos akto ir jo taikymo, atsižvelgiant į PPO susitarimus, teisėtumo kontrolę esant dviem išimtinėms situacijoms. Taip yra visų pirma tada, kai Sąjunga ketina vykdyti konkretų pagal šiuos susitarimus prisiimtą įsipareigojimą, ir, antra, kai atitinkamame Sąjungos teisės akte yra aiški nuoroda į konkrečias šių susitarimų nuostatas (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Komisija / Rusal Armenal*, C-21/14 P, EU:C:2015:494, 40 ir 41 punktus ir juose nurodytą teismo praktiką).

88 Taigi reikia nustatyti, kaip yra nagrinėjamu atveju.

89 Šiuo klausimu pirmiausia konstatuotina, kad nei Reglamento Nr. 384/96 9 straipsnio 5 dalyje, kuria grindžiami prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimai byloje C-34/14, nei jokiame kitame šio reglamento straipsnyje nėra nuorodos į jokią konkrečią šių susitarimų nuostatą.

90 Taip pat, nors Reglamento Nr. 384/96 5 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, jog PPO antidempingo sutarties nuostatos, kiek įmanoma, turi būti įtrauktos į Sąjungos teisės aktus, šis nurodymas turi būti suprantamas taip, kad net jei Sąjungos teisės aktų leidėjas, priimdamas Reglamentą Nr. 384/96, ketino atsižvelgti į minėto susitarimo nuostatas, vis dėlto tai nereiškia, kad jis ketino įtraukti visas šias nuostatas į minėtą reglamentą (Sprendimo *Komisija / Rusal Armenal*, C-21/14 P, EU:C:2015:494, 52 punktas).

91 Konkrečiai kalbant, Teisingumo Teismas jau yra pažymėjęs, kad Reglamento Nr. 384/96 2 straipsnio 7 dalyje aiškiai išreiškiama Sąjungos teisės aktų leidėjo valia šioje srityje nustatyti tik Sąjungos teisinei sistemai būdingą tvarką, t. y. įtvirtinant detalias normaliosios vertės apskaičiavimo taisykles atsižvelgiant į importą iš ne rinkos ekonomikos valstybių (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Komisija / Rusal Armenal*, C-21/14 P, EU:C:2015:494, 47–50 ir 53 punktus). Taigi Reglamento Nr. 384/96 9 straipsnio 5 dalies antros pastraipos nuostatose pateikiama nuoroda į šio reglamento 2 straipsnio 7 dalį ir šios nuostatos yra šiame reglamente nustatytos tvarkos dalis.

92 Todėl darytina išvada, kad PPO antidempingo sutartimi negalima remtis ginčijant galutinio reglamento galiojimą.

93 Trečia, reikia nustatyti, ar šią išvadą gali paneigti dvi GST ataskaitos, kuriomis remiasi minėtas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Pirmoji iš šių ataskaitų, kaip nurodyta šio sprendimo 20 punkte, susijusi su byla „Europos Bendrijos – Galutinės antidempingo priemonės dėl tam tikrų geležinių ar plieninių tvirtinimo detalių iš Kinijos (WT/DS397/R)“. Antroji ataskaita, kuri tam tikrais aspektais iš esmės sutampa su pirmąja, susijusi su byla „Europos Sąjunga – antidempingo priemonės, nustatytos tam tikrai avalynei iš Kinijos (WT/DS405/R)“ ir joje, be kita ko, išsakoma nuomonė dėl ginčijamų reglamentų suderinamumo su PPO susitarimais.

94 Šiuo klausimu iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, kad, atsižvelgiant į PPO susitarimuose įtvirtintos ginčų sprendimo tvarkos pobūdį bei struktūrą ir į tai, kokia didelė reikšmė pagal šią tvarką suteikiama susitariančiųjų šalių deryboms, Sąjungos teismas bet kuriuo atveju negali vertinti Sąjungos teisės akto teisėtumo ar galiojimo atsižvelgiant į PPO taisykles, kol nesibaigia protingas terminas, Sąjungai suteiktas imtis priemonių, kad būtų įgyvendinti GST sprendimai ir rekomendacijos, kuriuose nustatyta, kad minėtų taisyklių nesilaikyta; priešingu atveju šis terminas prarastų veiksmingumą (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Biret International / Taryba*, C-93/02 P, EU:C:2003:517, 62 punktą ir Sprendimo *X ir X BV*, C-319/10 ir C-320/10, EU:C:2011:720, 41 punktą).

95 Be to, vien šio termino pabaiga nereiškia, jog Sąjunga išnaudojo pagal minėtą ginčų sprendimo tvarką numatytas galimybes rasti ginčo su kitomis šalimis sprendimą. Tokiomis aplinkybėmis reikalavimas Sąjungos teismui kontroliuoti atitinkamų Sąjungos priemonių teisėtumą ar galiojimą atsižvelgiant į PPO taisykles ir GST sprendimus bei rekomendacijas, kuriuose nustatyta, kad minėtų taisyklių nesilaikyta vien dėl to, jog baigėsi šis terminas, galėtų susilpninti Sąjungos poziciją, siekiant rasti abiem ginčo pusėms priimtiną ir su PPO taisyklėmis suderinamą sprendimą (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Van Parys*, C-377/02, EU:C:2005:121, 51 ir 54 punktus; Sprendimo *FIAMM ir kt. / Taryba ir Komisija*, C-120/06 P ir C-121/06 P, EU:C:2008:476, 117 ir 125–130 punktus ir Sprendimo *X ir X BV*, C-319/10 ir C-320/10, EU:C:2011:720, 36 ir 37 punktus).

96 Todėl net pasibaigus minėtam terminui asmuo negali remtis tokiais GST sprendimais ir rekomendacijomis, kai prašo įvertinti Sąjungos institucijų veiksmų teisėtumą ar galiojimą, išskyrus atvejus, kai atsižvelgdama į šiuos sprendimus ir rekomendacijas Sąjunga ketino įgyvendinti prisiimtą konkretų įsipareigojimą (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Van Parys*, C-377/02, EU:C:2005:121, 40 ir 41 punktus; Sprendimo *Ikea Wholesale*, C-351/04, EU:C:2007:547, 30–35 punktus ir Sprendimo *X ir X BV*, C-319/10 et C-320/10, EU:C:2011:720, 37 punktą).

97 Nagrinėjamoje byloje, pirma, ataskaitoje dėl bylos „Europos Sąjunga – antidempingo priemonės, nustatytos tam tikrai avalynei iš Kinijos (WT/DS405/R)“ GST nusprendė, kad dalis Reglamento Nr. 384/96 9 straipsnio 5 dalies nuostatų nesuderinamos su tam tikromis PPO taisyklėmis „pačiomis savaime“ ir „dėl to, kaip jos taikomos“ ginčijamuose reglamentuose. Tačiau GST tik rekomendavo Sąjungai suderinti Reglamentą Nr. 1225/2009, kuris per tą laiką panaikino ir pakeitė minėtą reglamentą, su tomis taisyklėmis. Taigi ji nepateikė jokių konkrečių rekomendacijų dėl ginčijamų reglamentų.

98 Antra, jokios aplinkybės neleidžia teigti, kad, kiek tai susiję su ginčijamais reglamentais, Sąjungos teisės aktų leidėjas ketino įgyvendinti prisiimtą konkretų įsipareigojimą po to, kai pateikta ši ataskaita ar GST ataskaita dėl bylos „Europos Bendrijos – Galutinės antidempingo priemonės dėl tam tikrų geležinių ar plieninių tvirtinimo detalių iš Kinijos (WT/DS397/R)“, kurioje jau buvo prieita prie išvados, kad Reglamento Nr. 384/96 9 straipsnio 5 dalis nesuderinama su PPO taisyklėmis dėl tos pačios priežasties, ir rekomenduota suderinti šią nuostatą su minėtomis taisyklėmis.

99 Galiausiai Reglamento Nr. 765/2012 5 ir 6 konstatuojamosiose dalyse Sąjungos teisės aktų leidėjas išreiškė savo ketinimus „įgyvendinti GST rekomendacijas ir sprendimus“ „taip, kad laikytųsi savo įsipareigojimų PPO“ ir, kaip matyti iš šio reglamento 2 straipsnio, nusprendė, kad įsigaliojus šiam reglamentui tuo tikslu priimti Reglamento Nr. 1225/2009 pakeitimai bus taikomi tik tyrimams, pradėtiems pagal pastarąjį reglamentą. Taigi teisės aktų leidėjas nenumatė, kad pakeitimai taikomi tyrimui, pradėtam pagal Reglamentą Nr. 384/96 prieš įsigaliojant Reglamentui Nr. 765/2012, t. y. tokiam tyrimui kaip tas, kuriam pasibaigus priimti ginčijami reglamentai.

100 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad nei PPO antidempingo sutartimi, nei šio sprendimo 93 punkte nurodytomis dviem ataskaitomis negalima remtis šiose bylose, todėl galutinio reglamento galiojimas negali būti vertinamas atsižvelgiant į šiuos teisės aktus.

Dėl galutinio reglamento galiojimo atsižvelgiant į Reglamento Nr. 384/96 2 straipsnio 7 dalies b punktą

101 Pirmuoju klausimu byloje C-659/13 ir iš esmės pirmuoju klausimu ir antrojo klausimo a punktu byloje C-34/14 prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai klausia, ar galutinis reglamentas negalioja kaip pažeidžiantis Reglamento Nr. 384/96 2 straipsnio 7 dalies b punktą, nes Taryba ir Komisija nepriėmė sprendimo dėl Kinijos ir Vietnamo eksportuojančių gamintojų, kurie nebuvo atrinkti pagal šio reglamento 17 straipsnį, pateiktų prašymų suteikti rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančios įmonės statusą.

102 Išnagrinėjus galutinį reglamentą, šioje byloje galima padaryti tris išvadas. Pirma, kai kurie Kinijos ir Vietnamo eksportuojantys gamintojai, dėl kurių buvo atliktas tyrimas, ir jam pasibaigus priimtas šis reglamentas, paprašė suteikti jiems rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančios įmonės statusą pagal Reglamento Nr. 384/96 2 straipsnio 7 dalies b punktą. Antra, Komisija, atsižvelgusi į didelį atitinkamų ūkio subjektų skaičių, nusprendė pasinaudoti galimybe per tyrimą vykdyti atranką, kaip numatyta minėto reglamento 17 straipsnyje. Trečia, atsižvelgusi į tai, kad vykdyta atranka, ir į tai, kad pateikta daug prašymų suteikti rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančios įmonės statusą, Komisija nusprendė priimti sprendimą dėl atrinktų Kinijos ir Vietnamo eksportuojančių gamintojų prašymų, o neatrinktų eksportuojančių gamintojų prašymų nenagrinėti, ir tokią jos poziciją patvirtino Taryba.

103 Tai, ar procedūra, po kurios priimti ginčijami reglamentai, suderinama su Reglamento Nr. 384/96 2 straipsnio 7 dalies b punktu, reikia vertinti būtent atsižvelgiant į šias aplinkybes ir reikšmingą teismo praktiką.

104 Šiuo klausimu visų pirma pažymėtina, kad Reglamento Nr. 384/96 17 straipsnio 1 dalyje numatyta, jog tais atvejais, kai ūkio subjektų, dėl kurių atliekamas antidempingo tyrimas, yra labai daug, tyrimo mastas gali būti apribotas tyrimui atrenkant statistiškai tinkamą šalių skaičių. Pagal šio straipsnio 2 dalį galutinį sprendimą dėl šalių atrankos priima Komisija. Pagal minėto straipsnio 3 dalį individualus dempingo skirtumas vis dėlto nustatomas kiekvienam to paprašiusiam iš pradžių neatrinktam eksportuotojui ar importuotojui, išskyrus atvejį, kai eksportuotojų ar importuotojų yra tiek daug, kad individualūs nagrinėjimai pernelyg apsunkintų tyrimą ir trukdytų užbaigti jį laiku.

105 Reglamento Nr. 384/96 2 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas bendrasis principas, kad produkto normalioji vertė, kurios nustatymas yra vienas iš esminių etapų, galinčių padėti nustatyti galimo dempingo egzistavimą, paprastai nustatoma pagal kainas, kurias įprastomis prekybos sąlygomis moka arba turi mokėti nepriklausomi pirkėjai eksportuojančiose valstybėse (šiuo klausimu žr. Sprendimo *GLS*, C-338/10, EU:C:2012:158, 19 punktą).

106 Vis dėlto Reglamento Nr. 384/96 2 straipsnio 7 dalies a punkte nustatyta, kad iš ne rinkos ekonomikos valstybių importuojamų prekių normalioji vertė, nukrypstant nuo šio sprendimo ankstesniame punkte minėto bendrojo principo, apskaičiuojama iš esmės pagal trečiosios rinkos ekonomikos valstybės kainą arba apskaičiuotą vertę. Šia nuostata iš esmės siekiama išvengti ne rinkos ekonomikos valstybėse nusistovėjusių kainų ir sąnaudų, nes jos nėra normalių rinkoje veikiančių jėgų rezultatas (Sprendimo *GLS*, C-338/10, EU:C:2012:158, 20 punktas ir Sprendimo *Taryba / Zhejiang Xinan Chemical Industrial Group*, C-337/09 P, EU:C:2012:471, 66 punktas).

107 Be to, Reglamento Nr. 384/96 2 straipsnio 7 dalies b punkte numatyta, kad, atliekant su importu iš, be kita ko, Kinijos, Vietnamo ir bet kurios ne rinkos ekonomikos valstybės, kuri tyrimo pradžios dieną yra PPO narė, susijusius antidempingo tyrimus, normalioji vertė apskaičiuojama pagal šio reglamento 2 straipsnio 1–6 dalis, jei remiantis vieno ar kelių gamintojų, kurių veikla turi būti tiriama, paduotais tinkamai pagrįstais skundais įrodoma, kad minėtam gamintojui ar gamintojams taikomos rinkos ekonomikos sąlygos.

108 Kaip matyti iš įvairių reglamentų, kuriais buvo iš dalies pakeistas Reglamento Nr. 384/96 2 straipsnio 7 dalies b punktas, šia nuostata siekiama atitinkamose šalyse atsiradusiems rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančioms įmonėms gauti statusą, atitinkantį jų individualią situaciją, o ne bendrą situaciją visoje šalyje, kurioje jos įsteigtos (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Taryba / Zhejiang Xinan Chemical Industrial Group*, C-337/09 P, EU:C:2012:471, 67–69 punktus ir Sprendimo *Komisija / Rusal Armenal*, C-21/14 P, EU:C:2015:494, 49 punktą).

109 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad tais atvejais, kai Tarybai ir Komisijai pateikiami prašymai pagal Reglamento Nr. 384/96 2 straipsnio 7 dalies b ir c punktus, jos turi įvertinti, ar atitinkamų gamintojų pateiktos informacijos pakanka įrodyti, kad įvykdytos būtinos sąlygos (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Taryba / Zhejiang Xinan Chemical Industrial Group*, C-337/09 P, EU:C:2012:471, 70 ir 107 punktus).

110 Be to, Taryba ir Komisija privalo priimti sprendimą dėl ne rinkos ekonomikos valstybėse, kurios antidempingo tyrimo pradžios dieną yra PPO narės, įsteigtų gamintojų prašymų suteikti rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančios įmonės statusą ir tais atvejais, kai šios institucijos taikė Reglamento Nr. 384/96 17 straipsnyje numatytą atrankos metodą (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Brosmann Footwear (HK) ir kt. / Taryba*, C-249/10 P, EU:C:2012:53, 32 ir 36–38 punktus ir Sprendimo *Zhejiang Aokang Shoes / Taryba*, C-247/10 P, EU:C:2012:710, 24, 29, 30 ir 32 punktus).

111 Galiausiai Teisingumo Teismas nusprendė, kad šios pareigos pažeidimas reiškia, jog reglamentas, kuriuo Taryba nustatė antidempingo muitus pasibaigus tyrimui, yra neteisėtas, nes juo atitinkamų gamintojų produktams nustatomas galutinis antidempingo muitas ir laikinojo antidempingo muito galutinis surinkimas (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Brosmann Footwear (HK) ir kt. / Taryba*, C-249/10 P, EU:C:2012:53, 43 punktą ir Sprendimo *Zhejiang Aokang Shoes / Taryba*, C-247/10 P, EU:C:2012:710, 37 punktą).

112 Darytina išvada, jog nepriėmusios sprendimo dėl Kinijos ir Vietnamo eksportuojančių gamintojų, kurie nebuvo atrinkti pagal Reglamento Nr. 384/96 17 straipsnį, pateiktų prašymų suteikti rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančios įmonės statusą Taryba ir Komisija pažeidė šio reglamento 2 straipsnio 7 dalies b punktą. Taigi šiuo aspektu galutinį reglamentą reikia pripažinti negaliojančiu.

Dėl galutinio reglamento galiojimo atsižvelgiant į Reglamento Nr. 384/96 9 straipsnio 5 dalį

113 Pirmuoju klausimu byloje C-659/13 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat siekia išsiaiškinti, ar galutinis reglamentas negalioja kaip pažeidžiantis Reglamento Nr. 384/96 9 straipsnio 5 dalį, nes Taryba ir Komisija nepriėmė sprendimo dėl Kinijos ir Vietnamo eksportuojančių gamintojų, kurie nebuvo atrinkti pagal šio reglamento 17 straipsnį, pateiktų prašymų suteikti individualų režimą.

114 Išnagrinėjus galutinį reglamentą, galima daryti išvadą, kad nors kai kurie Kinijos ir Vietnamo eksportuojantys gamintojai, dėl kurių buvo atliktas tyrimas, ir jam pasibaigus priimtas šis reglamentas, paprašė suteikti jiems individualų režimą pagal Reglamento Nr. 384/96 9 straipsnio 5 dalį, Komisija dėl tų pačių priežasčių kaip ir prašymų suteikti rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančios įmonės statusą atveju nusprendė priimti sprendimą tik dėl tų eksportuojančių gamintojų, kurie buvo atrinkti pagal šio reglamento 17 straipsnį, prašymų suteikti individualų režimą, ir tokią jos poziciją patvirtino Taryba.

115 Tokiomis aplinkybėmis reikia išnagrinėti, ar taip pasielgusios Taryba ir Komisija pažeidė Reglamento Nr. 384/96 9 straipsnio 5 dalį.

116 Išnagrinėjus šią nuostatą galima daryti kelias išvadas.

117 Pirmiausia iš paties jos teksto matyti, kad Tarybos ar Komisijos nustatytas antidempingo muitas kiekvienu atveju turi būti tinkamo dydžio ir taikomas nediskriminaciniu pagrindu visiems produkto, importuojamo dempingo kaina ir darančiam žalos, neatsižvelgiant į tai, iš kokio šaltinio produktas importuojamas, tiekėjams.

118 Iš šios nuostatos taip pat matyti, kad priimdamos reglamentą, kuriuo nustatomi antidempingo muitai, Taryba ir Komisija iš principo privalo apibrėžti kiekvienam tiekėjui, kuriam taikomas šis reglamentas, taikytiną antidempingo muitą, išskyrus atvejus, kai individualus režimas neįmanomas.

119 Tačiau pagal Reglamento Nr. 384/96 9 straipsnio 5 dalies pirmą pastraipą nuo šio principo nukrypstama šio reglamento 2 straipsnio 7 dalies a punkte nurodytu atveju, kai Taryba ar Komisija priima reglamentą, kuriuo antidempingo muitas nustatomas iš specifinių šaltinių, t. y. iš ne rinkos ekonomikos valstybių importuojamiems produktams. Tokiu atveju Sąjungos teisės aktų leidėjas numatė kitokią „bendrąją taisyklę“, pagal kurią būtina ir pakankama Tarybos ar Komisijos priimtame reglamente apibrėžti atitinkamai tiekiančiajai valstybei taikomą antidempingo muito sumą.

120 Todėl Reglamento Nr. 384/96 9 straipsnio 5 dalies antroje pastraipoje numatyta, kad individualus muitas gali būti nustatytas ne rinkos ekonomikos valstybėje įsteigtiems tiekėjams, kurie yra eksportuotojai ir kurie, remdamiesi tinkamai pagrįstais reikalavimais, gali įrodyti, kad atitinka tokio individualaus muito nustatymo kriterijus. Taigi šis individualus antidempingo muitas jiems taikomas vietoje tai šaliai nustatyto muito, kuris jiems būtų taikomas nepateikus minėtų reikalavimų.

121 Šiuo klausimu pažymėtina, kad šios nuostatos versiją prancūzų kalba būtų galima suprasti taip, jog Taryba ir Komisija turi tik galimybę taikyti individualų muitą, kai įvykdytos šioje nuostatoje nurodytos sąlygos, tačiau tos pačios nuostatos versijose kitomis kalbomis, konkrečiai vokiečių, anglų, danų ir italų kalbomis, matyti, kad, esant tokiai situacijai, šios institucijos privalo taikyti individualų muitą.

122 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką dėl būtinybės vienodai taikyti, taigi ir aiškinti, Sąjungos teisės aktą neleidžiama remtis tik viena jo versija ir reikalaujama, kad jis būtų aiškinamas remiantis tikrąja jo autoriaus valia ir siekiamu tikslu, atsižvelgiant visų pirma į versijas visomis kalbomis (Sprendimo *X*, C-486/12, EU:C:2013:836, 19 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

123 Taigi Taryba ir Komisija iš principo privalo išnagrinėti pagal Reglamento Nr. 384/96 9 straipsnio 5 dalies antrą pastraipą joms pateiktus prašymus dėl individualaus režimo ir priimti sprendimą dėl šių prašymų taip pat kaip ir tais atvejais, kai pateikiami prašymai suteikti rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančios įmonės statusą, kaip nurodyta šio sprendimo 110 punkte.

124 Šios išvados, kylančios remiantis Reglamento Nr. 384/96 9 straipsnio 5 dalies tekstu, neleidžia atsakyti į klausimą, ar vis dėlto minėtos institucijos gali nesilaikyti tokios pareigos, jei taiko atrankos metodą. Taigi šią nuostatą reikia aiškinti atsižvelgiant ne tik į jos formuluotę, bet ir į kontekstą bei teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus (šiuo klausimu žr. Sprendimo *VEMW ir kt.*, C-17/03, EU:C:2005:362, 41 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką). Tokiomis aplinkybėmis visų pirma reikia išnagrinėti minėtos nuostatos ir Reglamento Nr. 384/96 17 straipsnio, kuriame numatytas toks atrankos metodas, santykį.

125 Šiuo klausimu pirmiausia konstatuotina, kad Reglamento Nr. 384/96 9 straipsnio 5 dalyje nepateikta aiški nuoroda į šio reglamento 17 straipsnio taikymą.

126 Taigi Reglamento Nr. 384/96 9 straipsnio 5 dalies tekstas skiriasi nuo 9 straipsnio 6 dalies, kurioje tokia aiški nuoroda pateikta.

127 Šis Reglamento Nr. 384/96 9 straipsnio 5 dalies ir šio reglamento 9 straipsnio 6 dalies skirtumas gali būti aplinkybė, pagrindžianti minėto reglamento 9 straipsnio 5 dalies aiškinimą taip, kad, ją taikant, priešingai, nei taikant šio reglamento 9 straipsnio 6 dalį, Reglamento Nr. 384/96 17 straipsnis nėra svarbus.

128 Tokį aiškinimą patvirtina ir Reglamento Nr. 384/96 9 straipsnio 5 dalies kontekstas, visų pirma šio reglamento 17 straipsnio 3 dalis, ir teisės akto, kuriame ši nuostata įtvirtinta, tikslai.

129 Nors pagal Reglamento Nr. 384/96 17 straipsnio 3 dalį, be kita ko, siekiama išvengti situacijos, kai individualaus dempingo skirtumo skaičiavimas yra papildomas Komisijai ir Tarybai tenkantis administracinis krūvis, jos tikslas nėra sumažinti ar panaikinti administracinio krūvio, tenkančio šioms institucijoms dėl pagal šio reglamento 9 straipsnio 5 dalies antrą pastraipą pateiktų reikalavimų nagrinėjimo, nes šis nagrinėjimas savaime nereiškia atitinkamų eksportuojančių gamintojų individualių dempingo skirtumų skaičiavimo.

130 Be to, kaip nustatyta Reglamento Nr. 1972/2002 7 konstatuojamojoje dalyje, minėto 9 straipsnio 5 dalies antra pastraipa įtraukta į Reglamentą Nr. 384/96 siekiant nustatyti aiškius ir konkrečius kriterijus, išvardytus šios antros pastraipos a–e punktuose, kuriuos turi atitikti ne rinkos ekonomikos valstybėje įsteigtas eksportuojantis gamintojas, kad galėtų prašyti taikyti jam individualų antidempingo muitą, apskaičiuotą lyginant visiems toje valstybėje įsteigtiems eksportuojantiems gamintojams taikomą normaliąją vertę su „šio eksportuotojo eksporto kainomis“.

131 Todėl tuo atveju, kai ne rinkos ekonomikos valstybėje įsteigtas eksportuojantis gamintojas remiasi Reglamento Nr. 384/96 9 straipsnio 5 dalies antra pastraipa dėl to, kad jo eksporto kainos nustatomos pakankamai nepriklausomai nuo valstybės, jis siekia, kad Taryba ir Komisija pripažintų, kad šiuo aspektu jo situacija gerokai skiriasi nuo kitų toje valstybėje įsteigtų eksportuojančių gamintojų situacijos. Tuo remdamasis jis prašo jo situaciją vertinti atskirai, kai kiti eksportuojantys gamintojai praktiškai laikomi vienu subjektu.

132 Nors reikia pripažinti, kad jei Taryba ir Komisija galėtų eksportuojančiam gamintojui, kurio situacija aprašyta šio sprendimo ankstesniame punkte, taikyti visai šaliai nustatytą antidempingo muitą, apskaičiuotą pagal atrinktų eksportuojančių gamintojų vidutinį svertinį dempingo skirtumą, prieš tai nepriėmusios sprendimo dėl tokio eksportuojančio gamintojo pateikto prašymo, tai šioms institucijoms leistų traktuoti šį eksportuojantį gamintoją taip pat kaip ir tuos, kurie buvo atrinkti, nors pastarųjų situacija *a priori* skiriasi.

133 Be to, tokio traktavimo negalima pateisinti tuo, kad tyrime dalyvauja daug šalių, nes neišnagrinėjus pagal Reglamento Nr. 384/96 9 straipsnio 5 dalies antrą pastraipą pateiktų reikalavimų neįmanoma žinoti, ar eksportuojančių gamintojų, kuriems turėtų būti taikomas individualus režimas, yra tiek daug, kad, priešingai, nei numatyta šio reglamento 17 straipsnio 3 dalyje, galima individualiai neskaičiuoti antidempingo skirtumų. Taip aiškinant Reglamento Nr. 384/96 9 straipsnio 5 dalį būtų pažeistas vienodo požiūrio principas, pagal kurį turi būti aiškinami Sąjungos aktai (Sprendimo *Chatzi*, C-149/10, EU:C:2010:534, 43 punktas).

134 Iš to matyti, kad, atsižvelgiant į Reglamento Nr. 384/96 9 straipsnio 5 dalimi siekiamą tikslą, reikia patvirtinti pirminę išvadą, kurią Teisingumo Teismas padarė šio sprendimo 127 punkte.

135 Darytina išvada, jog nepriėmusios sprendimo dėl Kinijos ir Vietnamo eksportuojančių gamintojų, kurie nebuvo atrinkti pagal Reglamento Nr. 384/96 17 straipsnį, pateiktų prašymų dėl individualaus režimo Taryba ir Komisija pažeidė šio reglamento 9 straipsnio 5 dalį. Taigi šiuo aspektu galutinį reglamentą reikia pripažinti negaliojančiu.

Dėl galutinio reglamento galiojimo atsižvelgiant į Reglamento Nr. 384/96 2 straipsnio 7 dalies c punktą

136 Visų pirma trečiuoju klausimu byloje C-659/13 ir iš esmės pirmuoju klausimu bei antrojo klausimo a punktu byloje C-34/14 prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikę teismai nori išsiaiškinti, ar galutinis reglamentas negalioja kaip pažeidžiantis Reglamento Nr. 384/96 2 straipsnio 7 dalies c punktą, nes Taryba ir Komisija per šioje nuostatoje numatytą trijų mėnesių terminą nepriėmė sprendimo dėl Kinijos ir Vietnamo eksportuojančių gamintojų, kurie buvo atrinkti pagal šio reglamento 17 straipsnį, pateiktų prašymų suteikti rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančios įmonės statusą.

137 Išnagrinėjus galutinį reglamentą matyti, kad Taryba ir Komisija iš tiesų priėmė sprendimą dėl prašymų suteikti rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančios įmonės statusą, kuriuos joms pateikė atrinkti Kinijos ir Vietnamo eksportuojantys gamintojai, tačiau tai padarė tik pasibaigus Reglamento Nr. 384/96 2 straipsnio 7 dalies c punkte numatytam terminui.

138 Tokiomis aplinkybėmis reikia nustatyti, ar šis termino nesilaikymas lemia galutinio reglamento negaliojimą.

139 Šiuo klausimu jau iš paties Reglamento Nr. 384/96 2 straipsnio 7 dalies c punkto teksto matyti, jog tai, ar gamintojas, paprašęs suteikti jam rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančios įmonės statusą, atitinka kriterijus, kurie leistų tokį statusą suteikti, nustatoma per tris mėnesius nuo tyrimo pradžios (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Brosmann Footwear (HK) ir kt. / Taryba*, C-249/10 P, EU:C:2012:53, 39 punktą ir Sprendimo *Zhejiang Aokang Shoes / Taryba*, C-247/10 P, EU:C:2012:710, 31 punktą).

140 Tačiau iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad dėl šiame straipsnyje nustatyto termino nesilaikymo reglamentas, priimtas pasibaigus procedūrai, gali būti panaikintas, tik jeigu šis pažeidimas galėjo lemti kitokią šios procedūros baigtį. Be to, nors negalima reikalauti, kad tokiu pažeidimu besiremiantis asmuo įrodytų, jog nepadarius tokio pažeidimo atitinkamo reglamento turinys būtų buvęs palankesnis jo interesams, šis asmuo turi konkrečiai įrodyti, kad tokios prielaidos negalima visiškai atmesti (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware / Taryba*, C-141/08 P, EU:C:2009:598, 81, 94 ir 114 punktus ir Sprendimo *Ningbo Yonghong Fasteners / Taryba*, C-601/12 P, EU:C:2014:115, 34, 40 ir 42 punktus).

141 Remiantis šia teismo praktika, kurią galima taikyti vertinant tokio reglamento galiojimą, darytina išvada, kad iš principo tokį reglamentą galima iškart pripažinti negaliojančiu, nes juo tam tikriems importuojamiems produktams antidempingo muitai nustatomi vien dėl to, jog Taryba ir Komisija per Reglamento Nr. 384/96 2 straipsnio 7 dalies c punkte numatytą terminą nepriėmė sprendimo dėl joms pateiktų prašymų suteikti rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančios įmonės statusą. Tokiu pažeidimu

besiremiantis importuotojas dar turi konkrečiai įrodyti, kad negalima visiškai atmesti galimybės, jog, nesant tokio pažeidimo, reglamentas, priimtas pasibaigus procedūrai, būtų buvęs palankesnis jo interesams.

142 Tačiau nagrinėjamu atveju iš bylos medžiagos nematyti, kad kiekvienas iš importuotojų, kurie remiasi šioje nuostatoje nustatyto termino nesilaikymu, konkrečiai savo atveju įrodė, jog negalima visiškai atmesti galimybės, kad, nesant tokio pažeidimo, galutinis reglamentas būtų buvęs palankesnis jų interesams.

143 Taigi tai, kad Taryba ir Komisija per Reglamento Nr. 384/96 2 straipsnio 7 dalies c punkte numatytą trijų mėnesių terminą nepriėmė sprendimo dėl Kinijos ir Vietnamo eksportuojančių gamintojų, kurie buvo atrinkti pagal šio reglamento 17 straipsnį, pateiktų prašymų suteikti rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančios įmonės statusą, neturi įtakos galutinio reglamento galiojimui.

144 Dėl antrojo klausimo byloje C-659/13, kuriuo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės teiraujasi, ar galutinis reglamentas negalioja kaip pažeidžiantis Reglamento Nr. 384/96 2 straipsnio 7 dalies c punktą, nes Taryba ir Komisija per šioje nuostatoje numatytą trijų mėnesių terminą nepriėmė sprendimo dėl Kinijos ir Vietnamo eksportuojančių gamintojų, kurie buvo atrinkti pagal šio reglamento 17 straipsnį, pateiktų prašymų suteikti rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančios įmonės statusą, pažymėtina, kad šio sprendimo ankstesniame punkte pateiktas išaiškinimas taikomas neatsižvelgiant į tai, ar atitinkami eksportuojantys gamintojai buvo atrinkti, ar ne.

Dėl galutinio reglamento galiojimo atsižvelgiant į Reglamento Nr. 384/96 9 straipsnio 6 dalį

145 Pirmuoju klausimu ir antrojo klausimo a punktu byloje C-34/14 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori išsiaiškinti, ar galutinis reglamentas negalioja, nes Kinijos ir Vietnamo eksportuojantiems gamintojams, kurie nebuvo atrinkti, taikomas dempingo skirtumas nustatytas pažeidžiant Reglamento Nr. 384/96 9 straipsnio 6 dalį.

146 Konkrečiai kalbant, iš sprendimo pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą motyvų matyti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar, pirma, Taryba ir Komisija turėjo teisę apskaičiuoti Kinijos ir Vietnamo eksportuojančių gamintojų, kurie buvo atrinkti, tačiau jiems nesuteiktas rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančios įmonės statusas, vidutinį svertinį dempingo skirtumą, paskui pagal šį skirtumą nustatyti neatrinktų ūkio subjektų produktams taikytiną muitą. Antra, šis teismas klausia, ar į konkrečiam ūkio subjektui, kuris buvo atrinktas ir kuriam suteiktas rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančios įmonės statusas, t. y. *Golden Step*, nustatytą individualų dempingo skirtumą buvo tinkamai atsižvelgta atliekant šį skaičiavimą.

147 Šiuo klausimu pažymėtina, jog Reglamento Nr. 384/96 9 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad jeigu pagal šio reglamento 17 straipsnį Komisija apribojo savo tyrimą, bet kuris antidempingo muitas importui, taikomas eksportuotojų ir gamintojų, pranešusių apie save pagal 17 straipsnį, bet netirtų, neturi viršyti vidutinio svertinio dempingo skirtumo, nustatyto atrinktoms šalims. Šioje nuostatoje taip pat numatyta, kad individualaus dydžio muitai taikomi importui iš bet kurio eksportuotojo ar gamintojo, kuriam pagal minėto 17 straipsnio nuostatas suteiktas individualus režimas.

148 Be to, Reglamento Nr. 384/96 17 straipsnio 3 dalyje, į kurią pateikiama nuoroda šio reglamento 9 straipsnio 6 dalyje, numatyta, kad, kaip pažymėta šio sprendimo 104 punkte, individualus dempingo skirtumas vis dėlto nustatomas kiekvienam neatrinktam eksportuotojui ar gamintojui, kuris to prašo, išskyrus atvejį, kai jų yra tiek daug, kad tai trukdo sklandžiai atlikti tyrimą.

149 Nagrinėjamu atveju iš galutinio reglamento paaiškėjo keli dalykai. Pirma, Komisija pranešė Kinijos ir Vietnamo eksportuojantiems gamintojams, kurie nebuvo atrinkti, kad tyrimas yra labai didelės apimties ir kad dėl to nenumatoma jiems suteikti individualaus režimo. Antra, šių ūkio subjektų

produktams taikomas antidempingo muitas buvo nustatytas pagal atrinktų eksportuojančių gamintojų vidutinį svertinį dempingo skirtumą. Galiausiai šis skirtumas, iš pradžių apskaičiuotas tada, kai *Golden Step* dar nebuvo suteiktas rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančios įmonės statusas, vėliau buvo pakoreguotas siekiant atsižvelgti į šį statusą.

150 Darytina išvada, kad galutiniame reglamente nėra aplinkybių, leidžiančių manyti, kad Kinijos ir Vietnamo eksportuojantiems gamintojams, kurie nebuvo atrinkti, taikomas dempingo skirtumas nustatytas pažeidžiant Reglamento Nr. 384/96 9 straipsnio 6 dalį.

Dėl galutinio reglamento galiojimo atsižvelgiant į Reglamento Nr. 384/96 3 straipsnio 1, 5 ir 6 dalis, 4 straipsnio 1 dalį, 5 straipsnio 4 dalį ir 17 straipsnį

151 Ketvirtuoju klausimu byloje C-659/13 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar galutinis reglamentas negalioja kaip pažeidžiantis Reglamento Nr. 384/96 3 straipsnio 1, 5 ir 6 dalis, 4 straipsnio 1 dalį, 5 straipsnio 4 dalį ir 17 straipsnį, nes atliekant tyrimą bendradarbiavo per mažai Sąjungos gamintojų, kad Komisija galėtų tinkamai įvertinti Sąjungos pramonei padarytą žalą bei atitinkamo importo ir Sąjungos pramonei padarytos žalos priežastinį ryšį.

152 Šiuo klausimu visų pirma konstatuotina, kad Reglamento Nr. 384/96 5 straipsnyje, kaip matyti iš jo pavadinimo, reglamentuojamas tik šiame reglamente nustatyto antidempingo „[t]yrimo inicijavimas“. Šiuo aspektu šio straipsnio 4 dalyje numatyta, jog tam, kad skundas būtų laikomas paduotu Sąjungos pramonės, turi būti tenkinamos dvi kumuliacinės sąlygos, susijusios su pritarimo tam skundui mastu. Viena, šis pritarimas turi būti išreikštas Sąjungos gamintojų, kurių bendra gamybos apimtis sudaro daugiau nei 50 % visų skundui pritariančių ar nepritariančių Sąjungos gamintojų, gaminančių panašų produktą, gamybos apimties. Antra, minėtas pritarimas turi būti išreikštas Sąjungos gamintojų, kurių gamybos apimtis sudaro ne mažiau nei 25 % visų Sąjungos gamintojų, gaminančių panašų produktą, gamybos apimties (Sprendimo *Philips Lighting Poland ir Philips Lighting / Taryba*, C-511/13 P, EU:C:2015:553, 49 punktas).

153 Tačiau Reglamente Nr. 384/96 nenumatytos jokios nuostatos dėl priemonių, kurių turi imtis Komisija, jei vykstant tyrimui sumažėja gamintojų pritarimas skundui, taigi Taryba ir Komisija turi galėti tęsti tyrimą ir sumažėjusio pritarimo atveju, kai dėl tokio sumažėjimo šis pritarimas atitinka mažesnį gamybos lygį nei viena iš ribų, numatytų šio reglamento 5 straipsnio 4 dalyje (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Philips Lighting Poland ir Philips Lighting / Taryba*, C-511/13 P, EU:C:2015:553, 51–54 punktus).

154 Nagrinėjamu atveju aplinkybė, kad tyrimas, dėl kurio neginčijama, jog jis atitinka Reglamento Nr. 384/96 5 straipsnio 4 dalyje įtvirtintas inicijavimo sąlygas, tęsiamas ir po to, kai vėlesniame etape pritarimo sumažėja ir pritaria Sąjungos gamintojai, kurių gamybos apimtis sudaro mažiau negu 25 % visos Sąjungos pramonės gamybos apimties, savaime nereiškia, kad galutinis reglamentas pažeidžia minėtą straipsnį.

155 Iš Reglamento Nr. 384/96 3 straipsnio, susijusio su „[ž]alos nustatymu“, 1, 5 ir 6 dalių taip pat matyti, kad Taryba ir Komisija, atsižvelgdamos į visus svarbius veiksnius, turi įrodyti, jog tiriamas importas daro didelę žalą „[Sąjungos] pramonei“. Ši sąvoka reglamento 4 straipsnio 1 dalyje apibrėžta kaip „panašius produktus gaminančių [Sąjungos] gamintojų visuma arba tie iš jų, kurių bendra tokių produktų produkcija sudaro didžiąją dalį visos [Sąjungos] produkcijos, kaip numatyta 5 straipsnio 4 dalyje“ (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Philips Lighting Poland ir Philips Lighting / Taryba*, C-511/13 P, EU:C:2015:553, 69 ir 70 punktus).

156 Pagal minėto reglamento 17 straipsnio 1 ir 2 dalis didelės apimties bylose Komisija gali apriboti tyrimo mastą atrinkdama pagrįstai nustatytą šalių skaičių su sąlyga, kad, be kita ko, atrinks pavyzdžių, kurie pagal atrankos metu turimą informaciją yra statistiškai tinkami, skaičių.

157 Nagrinėjamu atveju vien aplinkybė, kad Komisija nusprendė apriboti tyrimo, kuriam pasibaigus priimtas galutinis reglamentas, mastą ir tyrė tik atrinktus pavyzdžius, jei nėra veiksnių, galinčių paneigti tų pavyzdžių tinkamumą, savaime nereiškia, jog galutinis reglamentas neatitinka Reglamento Nr. 384/96 3 straipsnyje, 4 straipsnio 1 dalyje ir 17 straipsnyje nustatytų reikalavimų.

158 Darytina išvada, kad galutiniame reglamente nėra aplinkybių, leidžiančių manyti, jog atliekant tyrimą bendradarbiavo per mažai Sąjungos gamintojų, kad Komisija galėtų tinkamai įvertinti Sąjungos pramonei padarytą žalą bei atitinkamo importo ir Sąjungos pramonei padarytos žalos priežastinį ryšį ir kad dėl to pažeisti Reglamento Nr. 384/96 3 straipsnio 1, 5 ir 6 dalys, 4 straipsnio 1 dalis, 5 straipsnio 4 dalis ir 17 straipsnis.

Dėl galutinio reglamento galiojimo atsižvelgiant į Reglamento Nr. 384/96 3 straipsnio 2 dalį ir SESV 296 straipsnį

159 Penktuoju klausimu byloje C-659/13 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori sužinoti, ar galutinis reglamentas negalioja kaip pažeidžiantis Reglamento Nr. 384/96 3 straipsnio 2 dalį ir SESV 296 straipsnį, nes tam tikri bylos medžiagoje esantys įrodymai atskleidžia, kad žala buvo įvertinta remiantis duomenimis su trūkumais, o galutiniame reglamente nenurodyta, kodėl nebuvo paisoma šių įrodymų.

160 Šiuo klausimu Reglamento Nr. 384/96 3 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad žala Sąjungos pramonei nustatoma remiantis ją patvirtinančiais įrodymais ir objektyviai ištyrus importo dempingo kaina kiekius ir poveikį panašių produktų kainoms Sąjungos rinkoje bei tokio importo nulemtą poveikį Sąjungos pramonei.

161 Remiantis teismo praktika, plati diskrecija, kurią bendros prekybos politikos srityje, ypač kiek tai susiję su prekybos apsaugos priemonėmis, turi Taryba ir Komisija, neatleidžia jų nuo pareigos rūpestingai atsižvelgti į tyrimo šalių joms pateiktus įrodymus (šiuo klausimu žr. Sprendimo *GLS*, C-338/10, EU:C:2012:158, 30 ir 32 punktus ir Sprendimo *Taryba / Zhejiang Xinan Chemical Industrial Group*, C-337/09 P, EU:C:2012:471, 107 punktą).

162 Tačiau vykdant naudojimosi šia diskrecija teisminę kontrolę, kai nagrinėjamas SESV 263 straipsniu grindžiamas ieškinys arba pagal SESV 267 straipsnį pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą dėl galiojimo, reikia tik patikrinti, ar buvo laikytasi procedūros taisyklių, ar tikslios faktinės aplinkybės, kuriomis grindžiamas ginčytinas pasirinkimas, ar nepadaryta akivaizdžios klaidos vertinant šias aplinkybes ir ar nebuvo piktnaudžiauta įgaliojimais (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Valimar*, C-374/12, EU:C:2014:2231, 51 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

163 Nagrinėjamoje byloje iš prašyme priimti prejudicinį sprendimą nurodytų argumentų matyti, kad *Clark* remiasi dviem dokumentais, pagal kuriuos kai kurie tyrime dalyvavę Sąjungos gamintojai sukčiavo, dėl to Komisijai pateikta informacija apie įvairius ekonominius darbo užimtumo duomenis, investicijas, apyvartą ar Sąjungos pramonės pardavimus yra nepatikima.

164 Šiuo klausimu akivaizdu, kad, kaip pažymėjo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, galutiniame reglamente nepateikiama nuorodos į šiuos dokumentus.

165 Tačiau, kaip savo išvados 104 punkte pažymėjo generalinis advokatas, šie du dokumentai, kurie iš esmės tėra spaudoje pasirodę teiginiai apie apibrėžtą Sąjungos gamintojų ratą, atsižvelgiant į kitas aplinkybes, kuriomis remdamasi Taryba galutinio reglamento 144–201 konstatuojamosiose dalyse

padarė išvadą, kad padaryta žala Sąjungos pramonei, nesuteikia galimybės tvirtinti, jog ši išvada yra akivaizdi vertinimo klaida ar kad Taryba turėjo šiame reglamente konkrečiai paaiškinti, kodėl šie dokumentai jos neįtikino.

166 Darytina išvada, kad negalima tvirtinti, jog galutinis reglamentas pažeidžia Reglamento Nr. 384/96 3 straipsnio 2 dalį ir SESV 296 straipsnį dėl to, kad tam tikri bylos medžiagoje esantys įrodymai atskleidžia, jog žala buvo įvertinta remiantis duomenimis su trūkumais, o minėtame reglamente nenurodyta, kodėl nebuvo paisoma šių įrodymų.

Dėl galutinio reglamento galiojimo atsižvelgiant į Reglamento Nr. 384/96 3 straipsnio 7 dalį

167 Šeštuoju klausimu byloje C-659/13 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nori išsiaiškinti, ar galutinis reglamentas negalioja kaip pažeidžiantis Reglamento Nr. 384/96 3 straipsnio 7 dalį, nes Taryba ir Komisija tinkamai neatskyrė dempinguoto importo padarinių ir kitų veiksnių, darančių žalą Sąjungos pramonei.

168 Reglamento Nr. 384/96 3 straipsnio 7 dalyje, be kita ko, nustatyta, kad turi būti nagrinėjami ir kiti, be importo dempingo kaina, žinomi veiksniai, kurie tuo pačiu metu daro neigiamą poveikį Sąjungos pramonei, siekiant, kad šių veiksnių padaryta žala nebūtų priskiriama prie importo dempingo kaina.

169 Šiuo aspektu Taryba ir Komisija privalo ištirti, ar žala, kurią jos siekia nustatyti, iš tiesų atsirado dėl importo dempingo kaina, ir neatsižvelgti į dėl kitų veiksnių atsiradusią žalą, visų pirma kilusią dėl pačių Sąjungos gamintojų elgesio. Šiuo tikslu šios institucijos turi patikrinti, ar šių kitų veiksnių poveikis nebuvo toks, kad nutrauktų priežastinį nagrinėjamo importo ir Sąjungos pramonei padarytos žalos ryšį. Jos taip pat turi patikrinti, ar dėl kitų veiksnių atsiradusi žala neįtraukta į apskaičiuotą žalą. Vis dėlto, jei Taryba ir Komisija konstatuoja, kad, nepaisant tokių veiksnių, žala, atsiradusi dėl importo dempingo kaina, yra didelė, galima nustatyti priežastinį šio importo ir Sąjungos pramonei padarytos žalos ryšį (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Transnational Company „Kazchrome“ ir ENRC Marketing / Taryba*, C-10/12 P, EU:C:2013:865, 23–25 punktus ir Sprendimo *TMK Europe*, C-143/14, EU:C:2015:236, 35–37 punktus).

170 Be to, argumentų ir įrodymų, jog kiti veiksniai nei susijusieji su importu galėjo turėti tokią reikšmę, kad būtų paneigtas priežastinis Sąjungos pramonei padarytos žalos ir importo dempingo kaina ryšys, turi pateikti asmenys, tvirtinantys, kad antidempingo reglamentas neteisėtas (Sprendimo *Transnational Company „Kazchrome“ ir ENRC Marketing / Taryba*, C-10/12 P, EU:C:2013:865, 28 punktas ir Sprendimo *TMK Europe*, C-143/14, EU:C:2015:236, 42 punktas).

171 Nagrinėjamu atveju kitų veiksnių, galinčių daryti žalos Sąjungos pramonei, padarinius Taryba ir Komisija vertino galutinio muito reglamento 222–240 konstatuojamosiose dalyse. Visų pirma jos vertino Sąjungos pramonės eksporto apimtį, importo iš trečiųjų šalių poveikį, importo iš Kinijos kvotos panaikinimą, o tada padarė išvadą, kad šių veiksnių poveikis nepaneigia didelės žalos, kurią minėtai pramonei padarė importas dempingo kaina.

172 Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą ir iš jame nurodytų argumentų matyti, kad *Clark* tik siūlo alternatyviai vertinti šiuos įvairius veiksnius ir ginčija Tarybos ir Komisijos pasirinktus metodus, bet detalesnių argumentų nepateikia. Priešingai, ji nenurodo nė vieno argumento, leidžiančio teigti, kad galutiniame reglamente padaryta akivaizdi vertinimo klaida.

173 Darytina išvada, kad negalima tvirtinti, jog galutinis reglamentas pažeidžia Reglamento Nr. 384/96 3 straipsnio 7 dalį dėl to, jog Taryba ir Komisija tinkamai neatskyrė importo dempingo kaina padarinių ir kitų veiksnių, darančių žalą Sąjungos pramonei.

174 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad į pirmąjį–šeštąjį klausimus byloje C-659/13 ir į pirmąjį klausimą bei antrojo klausimo a punktą byloje C-34/14 reikia atsakyti taip:

— galutinis reglamentas negalioja kaip pažeidžiantis Reglamento Nr. 384/96 2 straipsnio 7 dalies b punktą ir 9 straipsnio 5 dalį,

— išnagrinėjus šiuos klausimus, nepaaiškėjo aplinkybių, galinčių paveikti galutinio reglamento galiojimą atsižvelgiant į SESV 296 straipsnį ir Reglamento Nr. 384/96 2 straipsnio 7 dalies c punktą, 3 straipsnio 1, 2 ir 5–7 dalis, 4 straipsnio 1 dalį, 5 straipsnio 4 dalį, 9 straipsnio 5 dalį, 9 straipsnio 6 dalį arba 17 straipsnį; kai kurių šių nuostatų pažeidimas vertintas atskirai, o kai kurių – kartu.

Dėl pirmojo klausimo ir antrojo klausimo a punkto byloje C-34/14, kiek jie susiję ir su pratęsimo reglamentu

175 Kaip nurodyta šio sprendimo 78 ir 79 punktuose, byloje C-34/14 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo pirmuoju klausimu ir antrojo klausimo a punktu taip pat teiraujasi dėl pratęsimo reglamento galiojimo atsižvelgiant į tuos pačius pagrindus kaip ir galutinio reglamento atveju.

176 Šiuo klausimu pakanka konstatuoti, kad pratęsimo reglamente nėra teiginių, pakankamai teisiškai įrodančių, jog prieš jį priimdamos Taryba ir Komisija iš naujo vertino įvairių Kinijos ir Vietnamo eksportuojančių gamintojų, kuriems taikomas galutinis reglamentas, situaciją, siekdamos nustatyti, ar tiems eksportuojantiems gamintojams, kurie prasidėjus pirminiam tyrimui pateikė prašymus suteikti jiems rinkos ekonomikos sąlygomis veikiančios įmonės statusą pagal Reglamento Nr. 384/96 2 straipsnio 7 dalies b punktą arba individualų režimą pagal šio reglamento 9 straipsnio 5 dalį, po peržiūros gali būti suteiktas toks statusas arba toks režimas.

177 Darytina išvada, jog į šiuos klausimus reikia atsakyti, kad pratęsimo reglamentas negalioja tiek, kiek ir galutinis reglamentas.

Dėl klausimų, susijusių su Muitinės kodekso 236 straipsnio išaiškinimu

Dėl sąvokos „teisiškai privalomas sumokėti muitas“, kaip ji suprantama pagal Muitinės kodekso 236 straipsnio 1 dalį

178 Septintuoju klausimu byloje C-659/13 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori sužinoti, ar, esant tokiai situacijai, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje, valstybių narių teismai gali remtis sprendimais, kuriais Sąjungos teismas panaikino antidempingo muitą nustatantį reglamentą, kiek jis susijęs su tam tikrais šiame reglamente nurodytais eksportuojančias gamintojais, siekdamas konstatuoti, kad kitų minėtame reglamente nurodytų eksportuojančių gamintojų, kurių situacija tokia pati kaip ir eksportuojančių gamintojų, kurių atžvilgiu tas reglamentas buvo panaikintas, produktams nustatytas muitas nėra teisiškai privalomas sumokėti, kaip tai suprantama pagal Muitinės kodekso 236 straipsnio 1 dalį.

179 Šiuo klausimu, remiantis SESV 263 straipsnio ketvirta pastraipa, pažymėtina, kad kiekvienas fizinis ar juridinis asmuo gali šio straipsnio pirmoje ir antroje pastraipose numatytomis sąlygomis pateikti ieškinį dėl jam skirtų aktų arba aktų, kurie yra tiesiogiai ir konkrečiai su juo susiję. Be to, SESV 264 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta, kad jei ieškinys yra pagrįstas, Sąjungos teismas atitinkamą teisės aktą paskelbia negaliojančiu.

180 Visų pirma pažymėtina, kad jeigu asmuo prašo Sąjungos teismo panaikinti aktą, šis teismas sprendžia tik dėl su juo susijusių to akto dalių. Nuostatos, susijusios su kitais asmenimis ir jų neginčijamos, nėra Sąjungos teismo sprendžiamo ginčo dalykas (Sprendimo *Komisija / AssiDomän Kraft Products ir kt.*, C-310/97 P, EU:C:1999:407, 53 punktas ir Sprendimo *Nachi Europe*, C-239/99, EU:C:2001:101, 25 punktas).

181 Panaikinimas, kurį atlieka tokį ieškinį išnagrinėjęs Sąjungos teismas, jei ieškinys patenkinamas, neturi viršyti to, ko prašo ieškovas (Sprendimo *Komisija / AssiDomän Kraft Products ir kt.*, C-310/97 P, EU:C:1999:407, 52 punktas ir Sprendimo *Nachi Europe*, C-239/99, EU:C:2001:101, 24 punktas).

182 Galiausiai pasakytina, kad nors privalomąją galią turi tiek Sąjungos teismo priimto sprendimo dėl panaikinimo rezoliucinė dalis, tiek būtinu jos pagrindu esanti motyvuojamoji dalis, ši galia negali lemti Sąjungos teismui neapskųsto, nors tokio pat neteisėto, teisės akto panaikinimo (Sprendimo *Komisija / AssiDomän Kraft Products ir kt.*, C-310/97 P, EU:C:1999:407, 54 punktas ir Sprendimo *Nachi Europe*, C-239/99, EU:C:2001:101, 26 punktas).

183 Dėl šių priežasčių tais atvejais, kai išnagrinėjęs asmens, su kuriuo visuotinai taikomas aktas, kaip antai antidempingo muitus nustatantis reglamentas, yra tiesiogiai ir konkrečiai susijęs, pareikštą ieškinį dėl tokio akto panaikinimo Sąjungos teismas panaikina tą aktą, kiek jis susijęs su šiuo asmeniu, tai neturi įtakos kitų šio akto nuostatų teisėtumui, visų pirma nuostatų, kuriomis antidempingo muitas nustatomas kitiems produktams nei tie, kuriuos gamina, eksportuoja ar importuoja minėtas asmuo (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Nachi Europe*, C-239/99, EU:C:2001:101, 10, 24 ir 27 punktus).

184 Priešingai, jei asmenys, galėję prašyti panaikinti tokias nuostatas, jų neapskundė per SESV 263 straipsnyje nurodytą terminą, šios nuostatos jiems tampa galutinės (Sprendimo *Nachi Europe*, C-239/99, EU:C:2001:101, 29 punktas ir jame nurodyta teismo praktika). Be to, šioms nuostatoms taikoma galiojimo prezumpcija, o tai reiškia, kad jos sukelia teisinių pasekmių visiems kitiems asmenims, kol nėra panaikintos ar pripažintos negaliojančiomis išnagrinėjus prašymą priimti prejudicinį sprendimą arba patenkinus neteisėtumu grindžiamą prieštaravimą (šiuo klausimu žr. Sprendimo *CIVAD*, C-533/10, EU:C:2012:347, 39 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

185 Tokiomis aplinkybėmis į septintąjį klausimą byloje C-659/13 reikia atsakyti, kad, esant tokiai situacijai, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje, valstybių narių teismai negali remtis sprendimais, kuriais Sąjungos teismas panaikino antidempingo muitą nustatantį reglamentą, kiek jis susijęs su tam tikrais šiame reglamente nurodytais eksportuojančias gamintojais, siekdamas konstatuoti, kad kitų minėtame reglamente nurodytų eksportuojančių gamintojų, kurių situacija tokia pati kaip ir eksportuojančių gamintojų, kurių atžvilgiu tas reglamentas buvo panaikintas, produktams nustatytas muitas nėra teisiškai privalomas sumokėti, kaip tai suprantama pagal Muitinės kodekso 236 straipsnio 1 dalį. Kadangi tokio reglamento neatšaukė jį priėmusi institucija, nepanaikino Sąjungos teismas ir Teisingumo Teismas jo nepripažino negaliojančiu tiek, kiek juo nustatomi antidempingo muitai tų kitų eksportuojančių gamintojų produktams, minėti muitai lieka teisiškai privalomi sumokėti, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.

Dėl ypatingų aplinkybių arba *force majeure*, kaip tai suprantama pagal Muitinės kodekso 236 straipsnio 2 dalį, buvimo

186 Antrojo klausimo b punktu byloje C-34/14 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės teiraujasi, ar Muitinės kodekso 236 straipsnio 2 dalį reikia aiškinti taip, kad tai, jog Sąjungos teismas visiškai ar iš dalies panaikino antidempingo muitus nustatantį reglamentą, yra ypatingos aplinkybės arba *force majeure*, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.

187 Visų pirma iš Muitinės kodekso 236 straipsnio teksto ir struktūros matyti, kad jei tada, kai antidempingo muitai buvo sumokėti, jų suma nebuvo teisiškai privaloma sumokėti, muitinės įstaigos iš principo privalo juos grąžinti, kaip nurodyta šio straipsnio 1 dalyje, tačiau toks grąžinimas galimas tik tuo atveju, jei įvykdytos tuo tikslu numatytos sąlygos, tarp kurių yra šio straipsnio 2 dalyje numatyta sąlyga (Sprendimo *Ikea Wholesale*, C-351/04, EU:C:2007:547, 67 punktas; Sprendimo *Trubowest Handel ir Makarov / Taryba ir Komisija*, C-419/08 P, EU:C:2010:147, 25 punktas ir Sprendimo *CIVAD*, C-533/10, EU:C:2012:347, 20 punktas).

188 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad šiuos muitus sumokėjęs ūkio subjektas iš principo gali reikalauti juos grąžinti tik tol, kol nesibaigė Muitinės kodekso 236 straipsnio 2 dalyje numatytas trejų metų terminas (šiuo klausimu žr. Sprendimo *CIVAD*, C-533/10, EU:C:2012:347, 21 punktą).

189 Vis dėlto Muitinės kodekso 236 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje aiškiai numatyta, kad šis laikotarpis pratęsiamas, jeigu suinteresuotasis asmuo pateikia įrodymų, jog pateikti prašymą per nustatytą laiką jam sukliudė ypatingos aplinkybės arba *force majeure*. Taigi asmuo, norintis pasinaudoti tokiu pratęsimu, turi įrodyti bent vieno iš šių atvejų buvimą.

190 Iš Muitinės kodekso 236 straipsnio, aiškinamo atsižvelgiant į jo kontekstą, taip pat matyti, kad sumokėtus antidempingo muitus ūkio subjektai gali susigrąžinti tik esant tam tikroms sąlygoms ir konkrečiai numatytais atvejais, taigi toks grąžinimas yra Muitinės kodekse numatytos įprastos importo ir eksporto procedūros išimtis, todėl jį numatančios nuostatos aiškinamos siaurai (Sprendimo *Nyderlandai / Komisija*, C-156/00, EU:C:2003:149, 91 punktas ir Sprendimo *CIVAD*, C-533/10, EU:C:2012:347, 24 punktas).

191 Todėl Muitinės kodekso 236 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje vartojamas sąvokas „ypatingos aplinkybės“ ir *force majeure*, leidžiančias pratęsti trejų metų laikotarpį, per kurį ūkio subjektas gali susigrąžinti antidempingo muitus, skaičiuojant nuo tos dienos, kai jam apie juos pranešta, reikia aiškinti siaurai (šiuo klausimu žr. Sprendimo *CIVAD*, C-533/10, EU:C:2012:347, 25 punktą).

192 Atsižvelgiant į šio teisės akto kontekstą, abi šios sąvokos apima objektyvųjį elementą dėl neįprastų ir su subjektu, kuris jomis remiasi, nesusijusių aplinkybių (šiuo klausimu žr. Sprendimo *CIVAD*, C-533/10, EU:C:2012:347, 27 ir 28 punktus ir juose nurodytą teismo praktiką).

193 Tačiau nei tai, kad vieną iš ginčijamų reglamentų Teisingumo Teismas Sprendime *Brosmann Footwear ir kt. (HK) / Taryba* (C-249/10 P, EU:C:2012:53) ir Sprendime *Zhejiang Aokang Shoes / Taryba* (C-247/10 P, EU:C:2012:710) panaikino iš dalies, kiek jis susijęs su kitais asmenimis negu *Puma*, nei tai, kad vienas ar kitas iš šių aktų gali būti pripažintas visiškai ar iš dalies negaliojančiu atsakant į šiose bylose Teisingumo Teismui pateiktus klausimus, negali būti laikoma neįprastomis ir nesusijusiomis aplinkybėmis, kaip tai suprantama norint pripažinti ypatingų aplinkybių ar *force majeure* egzistavimą (šiuo klausimu žr. Sprendimo *CIVAD*, C-533/10, EU:C:2012:347, 30 punktą).

194 Tokiomis aplinkybėmis į antrojo klausimo b punktą byloje C-34/14 reikia atsakyti, kad Muitinės kodekso 236 straipsnio 2 dalis aiškintina taip, kad tai, jog Sąjungos teismas visiškai ar iš dalies panaikino antidempingo muitus nustatantį reglamentą, nėra ypatingos aplinkybės arba *force majeure*, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

195 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

1. **2006 m. spalio 5 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1472/2006, nustatantis galutinį antidempingo muitą ir laikinojo muito, nustatyto Kinijos Liaudies Respublikos ir Vietnamo kilmės tam tikros avalynės su batviršiais iš odos importui, galutinį surinkimą, negalioja tiek, kiek juo pažeidžiami 1995 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 384/96 dėl apsaugos nuo importo dempingo kaina iš Europos bendrijos narėmis nesančių valstybių, iš dalies pakeisto 2004 m. kovo 8 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 461/2004, 2 straipsnio 7 dalies b punktas ir 9 straipsnio 5 dalis.**

   Išnagrinėjus prejudicinius klausimus, nepaaiškėjo aplinkybių, galinčių paveikti Reglamento Nr. 1472/2006 galiojimą atsižvelgiant į SESV 296 straipsnį ir Reglamento Nr. 384/96 2 straipsnio 7 dalies c punktą, 3 straipsnio 1, 2 ir 5–7 dalis, 4 straipsnio 1 dalį, 5 straipsnio 4 dalį, 9 straipsnio 5 dalį, 9 straipsnio 6 dalį arba 17 straipsnį; kai kurių šių nuostatų pažeidimas vertintas atskirai, o kai kurių – kartu.

2. **2009 m. gruodžio 22 d. Tarybos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 1294/2009, kuriuo pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 384/96 11 straipsnio 2 dalį atlikus priemonių galiojimo termino peržiūrą tam tikrai importuojamai Vietnamo ir Kinijos Liaudies Respublikos kilmės avalynei su batviršiais iš odos nustatomas galutinis antidempingo muitas, kurio taikymas išplėstas tam tikrai importuojamai iš Ypatingojo Administracinio Kinijos Regiono Makao siunčiamai avalynei su batviršiais iš odos, deklaruojamai kaip Ypatingojo Administracinio Kinijos Regiono Makao kilmės arba ne, negalioja tiek, kiek ir Reglamentas Nr. 1472/2006.**

3. **Esant tokiai situacijai, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje, valstybių narių teismai negali remtis sprendimais, kuriais Europos Sąjungos teismas panaikino antidempingo muitą nustatantį reglamentą, kiek jis susijęs su tam tikrais šiame reglamente nurodytais eksportuojančias gamintojais, siekdamas konstatuoti, kad kitų minėtame reglamente nurodytų eksportuojančių gamintojų, kurių situacija tokia pati kaip ir eksportuojančių gamintojų, kurių atžvilgiu tas reglamentas buvo panaikintas, produktams nustatytas muitas nėra teisiškai privalomas sumokėti, kaip tai suprantama pagal 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, 236 straipsnio 1 dalį. Kadangi tokio reglamento neatšaukė jį priėmusi Europos Sąjungos institucija, nepanaikino Europos Sąjungos teismas ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismas jo nepripažino negaliojančiu tiek, kiek juo nustatomi antidempingo muitai tų kitų eksportuojančių gamintojų produktams, minėti muitai lieka teisiškai privalomi sumokėti, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.**

4. **Reglamento Nr. 2913/92 236 straipsnio 2 dalį reikia aiškinti taip, kad tai, jog Europos Sąjungos teismas visiškai ar iš dalies panaikino antidempingo muitus nustatantį reglamentą, nėra ypatingos aplinkybės arba *force majeure*, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.**

Parašai.